

HELSINGIN KAUPUNKI

Opetusvirasto
Perusopetuslinja

MISSÄ OPIT?

Helsingin peruskoululaisten kokemuksia
oppimisympäristöstä ja hyvinvoinnista vuosina
1996–2008

Pauliina Luopa, Minna Pietikäinen, Topi Kinnunen,
Jukka Jokela

Terve ja turvallinen kaupunki -neuvottelukunta
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Pauliina Luopa, Minna Pietikäinen, Topi Kinnunen, Jukka Jokela:

MISSÄ OPIT? Helsingin peruskoululaisten kokemuksia oppimisympäristöstä ja hyvinvoinnista vuosina 1996–2008

Tiivistelmä

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan peruskoulun yläluokkalaisten oppimisympäristöä Helsingissä ja sen yhteyksiä oppilaiden hyvinvointiin Kouluterveyskyselyn tulosten pohjalta. Oppimisympäristö koostui koulun fyysisistä työoloista, työrauhasta, turvallisuudesta, oppilaiden vertaissuhteista, osallisuudesta, opiskeluun liittyvistä vaikeuksista, tuen saamisesta sekä opettajien ja oppilaiden vuorovaikutussuhteista. Aluksi kuvataan muutoksia oppimisympäristössä vuosina 1996–2008. Sitten selvitetään, mitkä tekijät oppimisympäristössä ovat yläluokkalaisilla voimakkaimmin yhteydessä usean oireen kokemiseen päivittäin, koulu-uupumukseen, opiskeluvaikeuksiin ja koulukiusaamiseen. Vastaajien lukumäärä Helsingin peruskoulujen 8. ja 9. luokilla oli eri vuosina 6605–9085 ja vastausprosentti 69–80 %.

Helsingin peruskoulujen fyysisissä työoloissa on tapahtunut hieman myönteistä kehitystä vuodesta 1998 vuoteen 2008. Vuonna 2008 puutteita koulun fyysisissä työoloissa koki noin kuusi kymmenestä yläluokkalaisesta. Eniten oppilaiden koulutyötä haittasivat epämukavat työuolit tai -pöydät, huono ilmanvaihto, vääränlainen lämpötila ja huonot sosiaalililat.

Yläluokkien oppilaiden ja opettajien vuorovaikutus on kehittynyt paremmaksi 12 vuodessa. Oppilaat kokivat opettajat rohkaisevammiksi, oikeudenmukaisemmiksi ja kiinnostuneemmiksi oppilaiden kuulumisista. Lisäksi oppilaiden mielipiteet otettiin paremmin huomioon koulutyön kehittämisessä. Vaikka vuorovaikutus on parantunut, ongelmia siinä kokevien osuus on edelleen suuri, esimerkiksi lähes kaksi kolmesta oppilaasta koki, etteivät opettajat ole kiinnostuneita heidän kuulumisistaan.

Oppilaiden vertaissuhteissa on tapahtunut sekä myönteisiä että kielteisiä muutoksia. Aikaisempaa useammilla yläluokkalaisilla oli läheisiä ystäviä ja useammat kokivat luokkansa oppilaiden viihtyvän hyvin yhdessä. Sen sijaan vaikeudet ryhmätyöskentelyssä ovat yleistyneet, luokan työrauha huonontunut ja kiireisyys lisääntynyt kahden viime vuoden aikana. Lisäksi rauhattomuus ruokasalissa on lisääntynyt. Tyttöjen mielestä myös yleinen työympäristön rauhattomuus on lisääntynyt kymmenessä vuodessa.

Koulutapaturmat ja koulukiusaaminen ovat yleistyneet kahden viime vuoden aikana. Koulutapaturma oli vuonna 2008 sattunut noin joka neljännelle yläluokkalaiselle – ylivoimaisesti yleisimmin niitä sattui liikuntatunnilla. Pojista 11 prosenttia ja tytöistä 7 prosenttia joutui viikoittain kiusatuksi koulussa. Myös tapaturmavaaraa ja väkivaltatilanteita kokevien osuudet ovat kasvaneet viime vuosina.

Vaikeudet opiskelussa ovat vähentyneet pojilla hieman kymmenen vuoden aikana ja pysyneet työillä lähes yhtä yleisinä. Reilulla kolmasosalla yläluokkalaisista oli vaikeuksia opiskelussa – eniten kokeisiin valmistautumisessa. Koulun työmäärää liian suurena pitävien osuus on pienentynyt hieman vuodesta 1996 vuoteen 2008. Kuitenkin vielä lähes puolet oppilaista koki työmäärän liian suureksi.

Joka kymmenes yläluokkalainen ei saanut apua koulunkäynnin vaikeuksissa koulussa eikä kotona. Ilman apua muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa jäi joka kuudes poika ja joka seitsemäs tyttö. Avun saamisessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina. Noin neljä kymmenestä oppilaasta arvioi saavansa huonosti apua opettajalta, kuraattorilta ja psykologilta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Avun saaminen kouluterveydenhoitajalta, koululääkäriltä ja opinto-ohjaajalta koettiin hieman helpommaksi.

Tämän tutkimuksen mukaan kaikki tutkitut oppimisympäristön ulottuvuudet olivat Helsingissä vahvasti yhteydessä peruskoulun yläluokkalaisten hyvinvointiin oppilaiden osallisuutta lukuun ottamatta. Koulun fyysinen oppimisympäristö oli epämukavien kalusteiden osalta yhteydessä vaikeuksiin opiskelussa. Psykkisessä ja sosiaalisessa oppimisympäristössä vahvin yhteys oppilaiden hyvinvointiin oli opettajien oppilaisiin kohdistamalla liian suurilla odotuksilla, liian suurella koulun työmäärällä ja avun puutteella kouluvaikeuksissa. Oppilaiden hyvinvoinnin kannalta ihanteellinen oppimisympäristö on yhteisöllinen ja kiireetön koulu, jossa opetusryhmien koko tukee oppimista, työpisteet joustavat oppilaan mukaan, oppilaita ei kiusata, oppimistavoitteet ovat kohtuullisia ja oppilas saa helposti tukea opiskeluunsa.

Sisällys

JOHDANTO	7
AINEISTO JA MENETELMÄT	8
AINEISTO	8
KÄYTETYT MUUTTUJAT	9
ANALYYSIMENETELMÄT	10
FYYSISEN OPPIMISYMPÄRISTÖN MUUTOKSET	11
PSYYKKISEN JA SOSIAALISEN OPPIMISYMPÄRISTÖN MUUTOKSET	13
OPPILAIDEN JA OPETTAJIEN VUOROVAIKUTUS	13
OPPILAIDEN OSALLISUUS	14
VERTAISSUHTEET	14
TYÖRAUHA	16
TURVALLISUUS	18
OPISKELUUN LIITTYVÄT VAIKEUDET	20
TUEN SAAMINEN	22
OPPILAIDEN HYVINVOINTIA HAITTAAVAT TEKIJÄT OPPIMISYMPÄRISTÖSSÄ	24
FYYSISEN OPPIMISYMPÄRISTÖN YHTEYS OPPILAIDEN HYVINVOINTIIN	24
PSYYKKISEN JA SOSIAALISEN OPPIMISYMPÄRISTÖN YHTEYS OPPILAIDEN HYVINVOINTIIN	25
<i>Oppilaiden ja opettajien vuorovaikutus</i>	25
<i>Oppilaiden osallisuus</i>	26
<i>Vertaissuhteet</i>	26
<i>Työrauha</i>	28
<i>Turvallisuus</i>	29
<i>Opiskeluun liittyvät vaikeudet</i>	30
<i>Tuen saaminen</i>	31
POHDINTA	32
SOPIVAN KOKOISET PULPETIT EDISTÄVÄT OPPIMISTA	32
OPPILAAN ON KOETTAVA ARVOSTUSTA KOULUYHTEISÖSSÄ	33
YHTEISÖLLISYYS LUO TURVALLISUUTTA	34
YLIMITOITETUT ODOTUKSET, KIIREISYYS JA UUPUMUS	35
MATALAN KYNNYKSEN TUKEA VAIKEUKSIIN	36
LOPUKSI	37
LÄHTEET	38
LIITTEET	40
LIITE 1. KOULUTERVEYSKYSELYN JULKAISUT JA RAPORTIT HELSINGISSÄ	40
LIITE 2. KOULUTERVEYSKYSELYYN VASTANNEIDEN LUKUMÄÄRÄ KOULUITTAIN PERUSKOULUN 8. JA 9. LUOKILLA VUOSINA 1996–2008	42
LIITE 3. INDIKAATTOREIDEN JA DIKOTOMISOITUJEN MUUTTUJEN MUODOSTAMINEN	44
LIITE 4. LIITETAULUKOT	49

Taulukot

Taulukko 1. Vastanneiden lukumäärä peruskoulun 8. ja 9. luokilla luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 1996–2008.	8
---	---

Kuviot

Kuvio 1. Koulun fyysisissä työoloissa puutteita. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	11
Kuvio 2. Yleisimmät koulutyötä melko tai erittäin paljon haittaavat koulun fyysiset työolot. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	12
Kuvio 3. Muut koulutyötä melko tai erittäin paljon haittaavat koulun fyysiset työolot. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	12
Kuvio 4. Mielenpito oppilaiden ja opettajien välisestä vuorovaikutuksesta. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1996–2008.	13
Kuvio 5. Melko tai täysin eri mieltä väittämästä "Oppilaiden mielenpito otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä". Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	14
Kuvio 6. Ei yhtään läheistä ystävää. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.	15
Kuvio 7. Melko tai täysin eri mieltä väittämästä "Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä". Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.	15
Kuvio 8. Melko tai erittäin paljon vaikeuksia koulukavereiden kanssa toimeentulemisessa ja ryhmätyöskentelyssä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	16
Kuvio 9. Melko tai täysin eri mieltä väittämästä "Luokassani on hyvä työrauha". Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.	16
Kuvio 10. Työympäristön rauhattomuus ja kiireisyys haittaavat melko tai erittäin paljon koulutyötä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	17
Kuvio 11. Kouluruokailutilanne. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2004–2008.	17
Kuvio 12. Koulutapaturma lukuvuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.	18
Kuvio 13. Koulutapaturman sattumispaikat lukuvuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.	18
Kuvio 14. Väkivaltatilanteet haittaavat melko tai erittäin paljon koulutyötä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	19
Kuvio 15. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.	20
Kuvio 16. Vaikeuksia opiskelussa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	20
Kuvio 17. Melko tai erittäin paljon vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa, läksyen tekemisessä, omatoimisissa tehtävissä ja sopivan opiskelutavan löytämisessä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	21
Kuvio 18. Melko tai erittäin paljon vaikeuksia kirjoittamista ja lukemista vaativissa tehtävissä ja opetuksen seuraamisessa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.	22
Kuvio 19. Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.	22

Kuvio 20. Saa melko tai erittäin huonosti apua muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä ongelmissa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.....	23
Kuvio 21. Melko tai erittäin vaikea päästä koulun terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin ja psykologin vastaanotolle. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.....	23
Kuvio 22. Vaikeudet opiskelussa epämukavien työtuolien ja -pöytien mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.....	24
Kuvio 23. Koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa opettajien odotusten mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.	25
Kuvio 24. Koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa opettajien kanssa toimeentulemisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.	26
Kuvio 25. Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa lukuvuoden aikana joutuminen läheisten ystävien määrän mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.....	27
Kuvio 26. Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa lukuvuoden aikana joutuminen luokan yhdessä viihtymisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.....	27
Kuvio 27. Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa lukuvuoden aikana joutuminen koulukavereiden kanssa toimeentulemisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.	28
Kuvio 28. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen, koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa kiireisyyden mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.....	29
Kuvio 29. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen ja koulu-uupumus koulukiusatuksi joutumisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.....	29
Kuvio 30. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen, koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa koulun työmäärän mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.	30
Kuvio 31. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen, koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa sen mukaan, saako oppilas apua koulunkäynnin vaikeuksissa. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.	31

Johdanto

Oppimisympäristö-käsitteellä tarkoitetaan erilaisia paikkoja, tiloja, yhteisöjä tai toimintatapoja, joilla voidaan edistää oppimista. Keskeistä on, että oppimisympäristö voidaan nähdä fyysisen paikan – esimerkiksi luokkahuoneen – lisäksi ihmisten muodostamaksi yhteisöksi, joka muodostaa oppimista tukevan verkoston. (Manninen ym. 2007.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2004) oppimisympäristöllä tarkoitetaan *"oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat"*. Oppimisympäristö jaetaan kahteen kokonaisuuteen: fyysiseen oppimisympäristöön sekä psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön. Fyysiseen oppimisympäristöön luetaan kuuluvaksi koulun rakennukset ja tilat sekä opetusvälineet ja oppimateriaalit. Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön *"muodostumiseen vaikuttavat toisaalta yksittäisen oppilaan kognitiiviset ja emotionaaliset tekijät, toisaalta vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin liittyvät tekijät"*. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.) Fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten rakenteiden lisäksi oppimisympäristön olennaisena osana kuuluvat myös pedagogiset rakenteet. Koulun toimintakulttuuri – esimerkiksi koulun aikuisten ja oppilaiden vuorovaikutussuhteet – vaikuttaa pedagogisiin käytäntöihin. (Perusopetuksen opetussuunnitelman kuntakohtainen osuus 2005.)

Oppimisympäristön on oltava turvallinen niin fyysisesti kuin psyykkisesti ja sosiaalisesti. Sen tulee olla ilmapiiriltään ystävällinen sekä edistää oppilaiden osallisuutta ja tukea hyvinvointia ja terveyttä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004; Perusopetuksen opetussuunnitelman kuntakohtainen osuus 2005.) Kouluterveydenhuollon laatusuosituksen (2004) mukaan sen lisäksi, että oppimisympäristö on terveellinen ja turvallinen, sen tulee olla esteettisesti viihtyisä. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista, opettajan ja oppilaan välistä sekä oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004; Perusopetuksen opetussuunnitelman kuntakohtainen osuus 2005).

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan ensin peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden fyysisessä sekä psyykkisessä ja sosiaalisessa oppimisympäristössä tapahtuneita muutoksia Helsingissä. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tässä kokonaisuutta, joka koostuu fyysisistä työoloista, opettajien ja oppilaiden vuorovaikutussuhteista, oppilaiden osallisuudesta ja vertaissuhteista, koulun työrauhasta ja turvallisuudesta, opiskeluun liittyvistä vaikeuksista sekä tuen saamisesta. Toiseksi selvitetään oppimisympäristön yhteyksiä oppilaiden hyvinvointiin. Aineistona käytetään Kouluterveyskyselyn tuloksia Helsingistä vuosilta 1996–2008. Perustulokset Kouluterveyskyselystä on raportoitu aiemmin Helsingin kuntaraporteissa (liite 1 ja <http://www.edu.hel.fi> > Palvelut > Julkaisut > Muita julkaisuja).

Aineisto ja menetelmät

Aineisto

Kouluterveyskysely tuottaa valtakunnallisesti vertailukelpoisella menetelmällä kunnille ja kouluille tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista, terveysosaaamisesta sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Tiedot kerätään samoissa kunnissa joka toinen vuosi opettajan ohjaamina luokkakyselyinä, jotka tehdään peruskoulujen 8. ja 9. luokilla sekä lukioiden ja vuodesta 2008 alkaen myös ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoille.

Kouluterveyskysely tehtiin Helsingissä ensimmäisen kerran joulukuussa 1995 otoksena kunnan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä viiden lukion ja kolmen ammatillisen oppilaitoksen 2. vuoden opiskelijoille. Huhtikuusta 1996 lähtien peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat ja lukion 2. vuoden opiskelijat ovat Helsingissä osallistuneet kattavasti Kouluterveyskyselyyn kahden vuoden välein. Vuonna 2000 kysely laajennettiin koskemaan lukion 1. vuoden opiskelijoita. Vuosina 1996 ja 1998 kysely tehtiin ammatillisten oppilaitosten 2. vuoden opiskelijoille. Vuodesta 2008 alkaen kysely on tehty jälleen myös ammatillisissa oppilaitoksissa 1. ja 2. vuoden opiskelijoille.

Opetusvirasto ja koulut ovat huolehtineet kyselyn organisoinnista. Lomakkeet on toimitettu suoraan kirjapainosta rehtoreille, jotka ovat hoitaneet käytännön järjestelyt kouluissa. Kysely on tehty yhden oppitunnin aikana opettajan ohjaamana. Vastaajat ovat palauttaneet opettajalle nimettömät lomakkeet, jotka on suljettu tunnin lopussa kirjekuoreen yhdessä opettajan täyttämän saatelomakkeen kanssa. Kouluista lomakkeet on lähetetty tutkimusryhmälle tallennusta varten.

Peruskoulun 8. ja 9. luokilta on saatavilla 12 vuoden aikasarja vuodesta 1996 alkaen niiden kysymysten osalta, jotka ovat olleet mukana alusta lähtien. Vuosina 1996–2008 vastanneiden lukumäärä peruskoulun 8. ja 9. luokilla oli 6605–9085 (taulukko 1). Vastanneiden lukumäärät kouluittain ovat liitteessä 2, sivulla 42. Tilastokeskuksen oppilasmäärätiedoista laskettuna aineisto kattoi 69 prosenttia peruskoulun kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista vuonna 1996 ja 72–80 prosenttia muina vuosina. Vuonna 2008 kyselyyn osallistui oppilaita 63 peruskoulusta.

Taulukko 1. Vastanneiden lukumäärä peruskoulun 8. ja 9. luokilla luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 1996–2008.

Vuosi	8. luokka		9. luokka		Pojat yhteensä	Tytöt yhteensä	Peruskoulu yhteensä	Kattavuus ¹
	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt				
1996	1689	1759	1605	1552	3294	3311	6605	69 %
1998	1908	2016	1853	1830	3761	3846	7607	74 %
2000	1911	1861	1731	1827	3642	3688	7330	72 %
2002	2129	2066	1882	1830	4011	3896	7907	80 %
2004	2161	2077	1965	1981	4126	4058	8184	75 %
2006	2201	2226	2091	2077	4292	4303	8595	75 %
2008	2255	2317	2306	2207	4561	4524	9085	79 %

¹Laskettu Tilastokeskuksen oppilasmäärätiedoista.

Käytetyt muuttujat

Fyysistä oppimisympäristöä tarkastellaan yhdeksän tekijän avulla: opiskelutilojen ahtaus, melu ja kaiku, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto tai huoneilma, vääränlainen lämpötila, likaisuus ja pölyisyys, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalilat ja tapaturmavaara.

Psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö on jaettu tässä tutkimuksessa seitsemään ulottuvuuteen: 1) oppilaiden ja opettajien vuorovaikutus, 2) oppilaiden osallisuus, 3) oppilaiden vertaissuhteet, 4) työrauha, 5) turvallisuus, 6) opiskeluun liittyvät vaikeudet ja 7) tuen saaminen.

Oppilaiden ja opettajien vuorovaikutusta kuvataan seuraavilla väittämillä: "*Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla*", "*Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu*", "*Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa*" ja "*Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti*" sekä oppilaiden kokemilla vaikeuksilla tulla toimeen opettajien kanssa. **Oppilaiden osallisuutta** kartoitettiin väittämillä "*Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä*" ja "*Tiedän, miten koulussani voin vaikuttaa koulun asioihin*".

Oppilaiden **vertaissuhteita** kuvataan läheisten ystävien määrällä, väittämällä luokan oppilaiden yhdessä viihtymisestä sekä vaikeuksilla tulla toimeen koulukavereiden kanssa ja työskennellä ryhmässä. **Työrauhaa** tarkastellaan sillä, haittaako työympäristön rauhattomuus ja kiireisyys oppilaiden koulutyötä, arvioivatko oppilaat luokan työrauhan hyväksi, onko kouluruokailutilanteessa rauhallista, käyttäytyvätkö pöytätoverit hyvin ja syövätkö aikuiset oppilaiden kanssa ruokasalissa. **Turvallisuutta** kuvaavat vuoden aikana sattuneet koulutapaturmat, koulutyötä haittaavat väkivaltatilanteet, koulukiusatuksi joutuminen ja koulukiusaamiseen puuttuminen.

Opiskeluun liittyviin vaikeuksiin kuuluivat seuraavat asiat: opetuksen seuraaminen oppitunneilla, läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, itselle parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen, kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen ja lukemista vaativien tehtävien tekeminen. Lisäksi otettiin huomioon, kuinka suureksi oppilaat kokivat koulutyöhön liittyvän työmääränsä.

Tuen saamista kartoitettiin sillä, saavatko oppilaat apua koulunkäynnissä ja opiskelussa ja saavatko he apua muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Lisäksi selvitettiin, kokivatko oppilaat vaikeuksia päästä kouluterveydenhoitajan, koululääkäriin, koulukuraattoriin tai koulupsykologin vastaanotolle.

Fyysisessä, psyykkisessä ja sosiaalisessa oppimisympäristössä tapahtuneita muutoksia kuvataan niiltä vuosilta, jolloin kysymykset ovat olleet mukana. Kysymykset ovat nähtävillä kokonaisuudessaan Kouluterveyskyselyn kyselylomakkeessa osoitteessa <http://www.thl.fi/kouluterveyskysely> > Perustiedot kyselystä > Kyselylomakkeet.

Ongelmia oppilaiden **hyvinvoinnissa** kuvataan neljän indikaattoriin avulla: 1) päivittäin vähintään kaksi oiretta (niska- tai hartiakipuja, selän alaosan kipuja, vatsakipuja, jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta, ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia, vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin, päänsärkyä ja väsymystä tai heikotusta), 2) koulu-uupumus, 3) vaikeudet opiskelussa ja 4) koulukiusattuna vähintään kerran viikossa (ks. tarkemmin liite 3, s. 44).

Analyysimenetelmät

Fyysisessä, psyykkisessä ja sosiaalisessa oppimisympäristössä tapahtuneita muutoksia tarkastellaan tekstissä ja kuvioissa pääasiassa sukupuolen mukaan, jolloin luokka-aste on vakioitu. Mikäli sukupuolten välillä ei ole merkittävää eroa, muutokset esitetään luokka-aste- ja sukupuolivakioituina prosenttiosuuksina. Vakioinnin avulla varmistetaan, etteivät toisistaan poikkeavat vastaajamäärät – esimerkiksi paljon poikia ja vähän tyttöjä – vääristä tuloksia. Vakiointi lisää tulosten vertailukelpoisuutta ja helpottaa tulosten tulkintaa. Käytännössä vakiointi tarkoittaa sitä, että oletetaan jokaisessa luokka-asteen tai luokka-asteen ja sukupuolen mukaisessa osajoukossa olevan yhtä paljon vastaajia. Liitetaulukoissa esitetään sekä sukupuolen mukaiset että luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttijakaumat niiltä vuosilta, jolloin kysymykset ovat olleet mukana kyselyssä. Prosenttijakaumat on liitetaulukoissa pyöristetty kokonaisluvuiksi ja siksi jotkin taulukoista yhteenlaskettavat prosenttiosuudet voivat poiketa prosenttiyksikön verran tekstissä esitetyistä prosenttiosuuksista.

Oppimisympäristössä tapahtuneiden muutosten lisäksi tässä tutkimuksessa tarkastellaan oppimisympäristön yhteyksiä oppilaiden hyvinvointiin logistisen regressioanalyysin avulla. Analyysissä voidaan ottaa huomioon samanaikaisesti useita hyvinvointiin yhteydessä olevia tekijöitä ja löytää ne, joiden yhteys hyvinvointiin on voimakkain. Logistisen regressioanalyysin avulla voidaan esittää selittävien tekijöiden yhtäaikainen vaikutus oppilaiden hyvinvointiin, mutta syy-seuraussuhdetta ei pystytä saamaan selville.

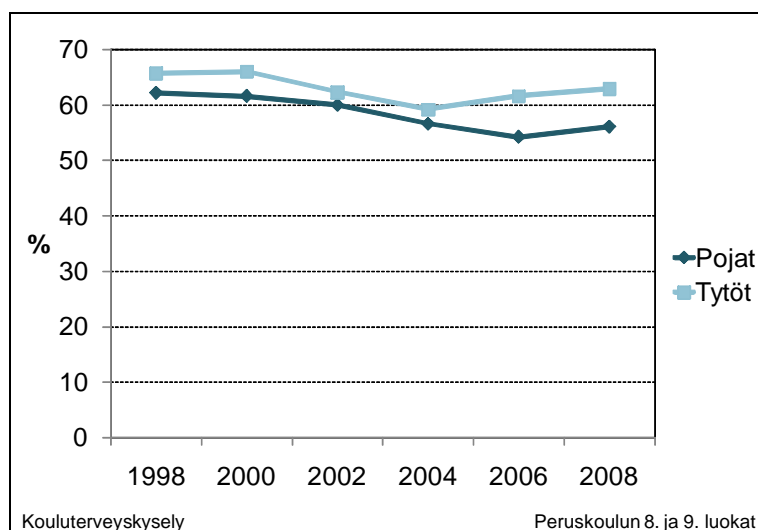
Analyysiin valitulle suurelle muuttujajoukolle (44 muuttujaa) tehtiin ensin faktorianalyysi, ja kullekin faktorille eniten latautuvat ja ennalta tärkeiksi tiedetyt muuttujat valittiin regressiomallin lähtökohdaksi selittämään oppilaiden hyvinvointia. Sen jälkeen logistisessa regressioanalyysissä poistettiin askeltavasti heikosti selittäviä ja lisättiin tärkeitä muuttujia tilastollisin perustein.

Tämän tutkimuksen tarkastelua varten muuttujista tehtiin kaksiluokkaisia eli ne dikotomisoitiin (muuttujat on selvitetty tarkemmin liitteessä 3). Koska hyvinvointimuuttujia oli neljä, ja poikia ja tyttöjä tarkasteltiin erikseen, analyysimalleja tehtiin yhteensä kahdeksan.

Ristiintaulukoinnin avulla tarkasteltiin lähemmin niitä muuttujia, joilla oli logististen regressioanalyysien mukaan tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p < 0,001$) yhteys oppilaiden päivittäisiin oireisiin, koulu-uupumukseen, koulukiusaamiseen ja opiskeluvaikeuksiin.

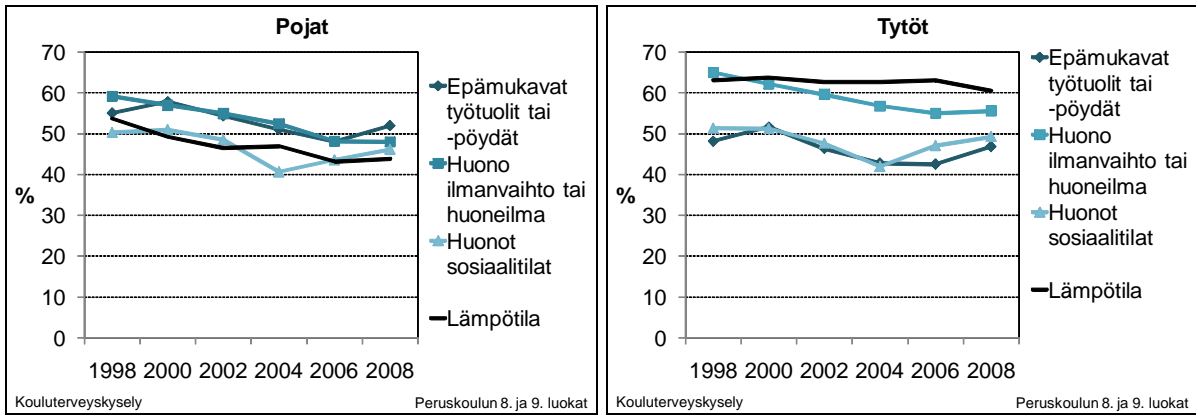
Fyysisen oppimisympäristön muutokset

Peruskoulun fyysisissä työoloissa on tapahtunut hieman myönteistä kehitystä vuodesta 1998 vuoteen 2008 (kuvio 1; liitetaulukko 1). Vuonna 1998 peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista 62 prosenttia ja tytöistä 66 prosenttia koki puutteita koulun fyysisissä työoloissa. Tyttöillä tapahtui myönteistä kehitystä vuoteen 2004 saakka ja pojilla vuoteen 2006 saakka. Vaikka sen jälkeen fyysiset työolot ovat jonkin verran heikentyneet, tilanne oli vuonna 2008 hieman parempi kuin kymmenen vuotta aikaisemmin. Vuonna 2008 puutteita koulun fyysisissä työoloissa kokevien osuus pojista oli 56 prosenttia ja tytöistä 63 prosenttia.

Kuvio 1. Koulun fyysisissä työoloissa puutteita. Luokka-astevakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

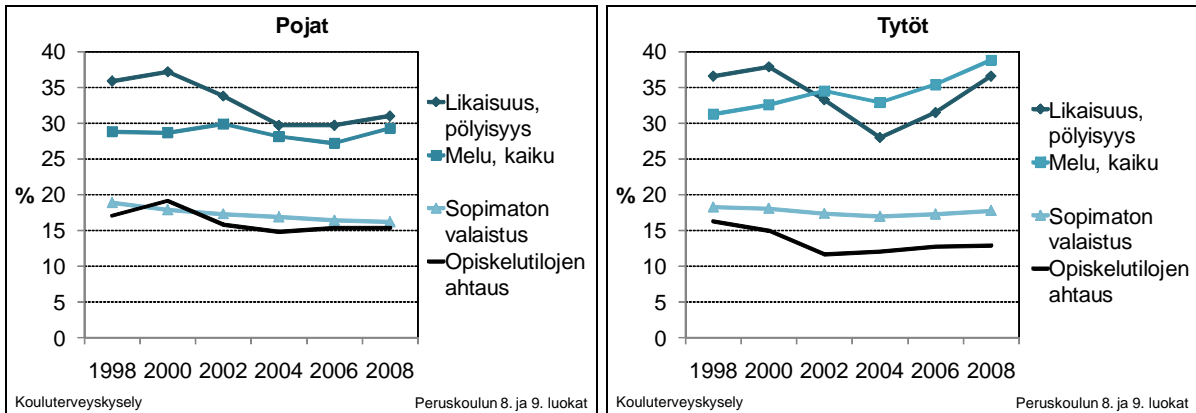
Fyysisen oppimisympäristön tekijöistä eniten peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden koulutyötä häirtasivat epämukavat työtuolit tai -pöydät, huono ilmanvaihto, vääränlainen lämpötila ja huonot sosiaalitiilat (kuvio 2; liitetaulukot 2–5). Kaikissa näissä työoloissa on tapahtunut parannusta kymmenen vuoden aikana, eniten ilmanvaihdossa. Huomattavaa on kuitenkin, että viime vuosina on tapahtunut pientä heikennystä sosiaalitiilojen ja kalusteiden kohdalla. Vuonna 2008 noin puolet pojista (44–52 %) koki epämukavien työtuolien ja -pöytien, huonon ilmanvaihdon, huonojen sosiaalitiilojen ja vääränlaisen lämpötilan häirtävän heidän koulutyötään. Tyttöjen koulutyötä häirtasivat eniten vääränlainen lämpötila (60 %) ja huono ilmanvaihto (55 %).

Kuvio 2. Yleisimmät koulutyötä melko tai erittäin paljon haittaavat koulun fyysiset työolot. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

Pojat kokivat likaisuuden ja pölyisyyden vähentyneen kymmenen vuoden aikana (kuvio 3; liitetaulukot 6–7). Tytöt kokivat melun ja kaiun lisääntyneen. Vuonna 1998 likaisuus ja pölyisyys haittasi yläluokkalaispoikien ja -tyttöjen koulutyötä selvästi enemmän kuin melu ja kaiku, mutta kymmenen vuoden kuluttua osuudet olivat lähes yhtä suuret. Vuonna 2008 likaisuus ja pölyisyys sekä melu ja kaiku haittasivat noin joka kolmatta poikaa ja hieman useampia tyttöjä.

Poikien kokemuksissa koulun valaistuksesta on tapahtunut pientä myönteistä kehitystä kymmenen vuoden aikana (kuvio 3; liitetaulukot 8–9). Tytöistä hieman aikaisempaa harvemmat kokivat ahtauden haittaavan heidän koulutyötään. Vuonna 2008 sopimaton valaistus ja opiskelutilojen ahtaus haittasivat lähes joka viidettä 8. ja 9. luokkien poikaa ja tyttöä.

Kuvio 3. Muut koulutyötä melko tai erittäin paljon haittaavat koulun fyysiset työolot. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

Muutokset koulutyötä haittaavassa tapaturmavaarassa raportoidaan sivulla 19.

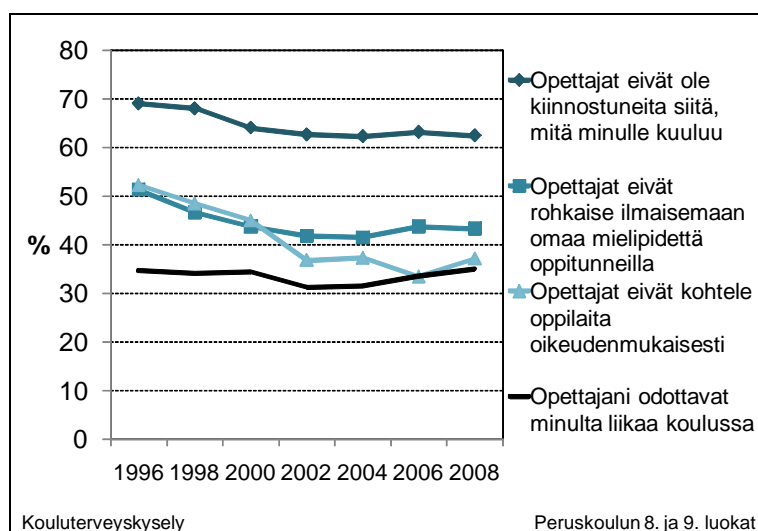
Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön muutokset

Oppilaiden ja opettajien vuorovaikutus

Yläluokkalaiset kokivat vuonna 2008 opettajien olevan kiinnostuneempia oppilaiden asioista kuin vuonna 1996 (kuvio 4; liitetaulukko 10). Vuonna 1996 kaksi kolmesta (69 %) peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaasta koki, etteivät opettajat ole kiinnostuneita siitä, mitä oppilaalle kuuluu. Osuus pieneni vuosituuhannen vaihteessa niin, että vuosina 2002–2008 oppilaista 62–63 prosenttia oli sitä mieltä, etteivät opettajat ole kiinnostuneita oppilaan kuulumisista. Poikien ja tyttöjen väliset erot olivat kaikkina vuosina pieniä.

Yläluokkalaiset kokivat opettajan oikeudenmukaisuuden oppilaita kohtaan lisääntyneen huomattavasti vuodesta 1996 vuoteen 2008 (kuvio 4; liitetaulukot 11–12). Lisäksi oppilaat kokivat opettajien rohkaisevan oppilaita yleisemmin kuin 12 vuotta sitten. Vuonna 1996 puolet peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista ja tytöistä oli sitä mieltä, etteivät opettajat kohtele oppilaita oikeudenmukaisesti. Yhtä moni koki, etteivät opettajat rohkaise oppilasta ilmaisemaan omaa mielipidettä oppitunneilla. Opettajia epäoikeudenmukaisina pitävien osuus yläluokkalaisista pieneni vuoteen 2006 saakka; vuonna 2008 osuus oli 37 prosenttia. Niiden yläluokkalaisien osuus, joiden mielestä opettajat eivät rohkaise oppilaita ilmaisemaan mielipiteitään, pieneni vuoteen 2004 saakka. Vuonna 2008 osuus oli 43 prosenttia. Kummassakaan opettajan ja oppilaan välistä vuorovaikutusta kuvaavassa mielipiteessä ei ollut merkittäviä eroja sukupuolten välillä.

Kaikkina vuosina noin kolmasosa oppilaista (31–35 %) oli sitä mieltä, että opettajat odottavat heiltä liikaa koulussa (kuvio 4; liitetaulukko 13).

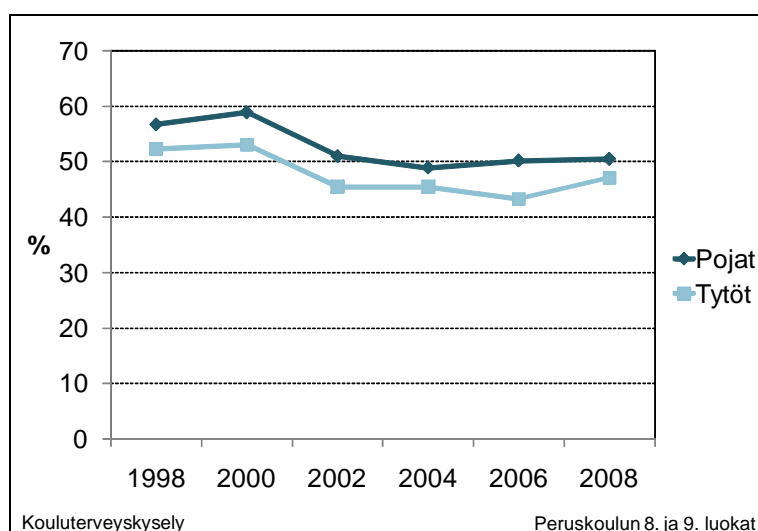

Kuvio 4. Mielipiteet oppilaiden ja opettajien välisestä vuorovaikutuksesta. Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1996–2008.

Opettajien kanssa toimeentulemisessa melko tai erittäin paljon vaikeuksia ilmoittaneiden osuus peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista on pienentynyt neljäsosasta viidesosaan kymmenen vuoden aikana (liitetaulukko 14). Myös tytöillä on tapahtunut hieman myönteistä kehitystä: vaikeuksia opettajien kanssa toimeentulemisessa kokevien osuus on pienentynyt 16 prosentista 14 prosenttiin.

Oppilaiden osallisuus

Oppilaiden mielipiteet otettiin vuonna 2008 paremmin huomioon koulutyön kehittämisessä kuin kymmenen vuotta sitten (kuviokuva 5; liitetaulukko 15). Vuonna 1998 peruskoulun 8. ja 9. luokkien tytöistä 52 prosenttia ja pojista 57 prosenttia koki, ettei oppilaiden mielipiteitä oteta huomioon koulutyön kehittämisessä. Osuudet pienenevät vuodesta 2000 vuoteen 2002 ja ovat sen jälkeen pysyneet lähes ennallaan. Vuonna 2008 tytöistä 47 prosenttia ja pojista 51 prosenttia oli sitä mieltä, ettei oppilaiden mielipiteitä oteta huomioon koulutyön kehittämisessä.

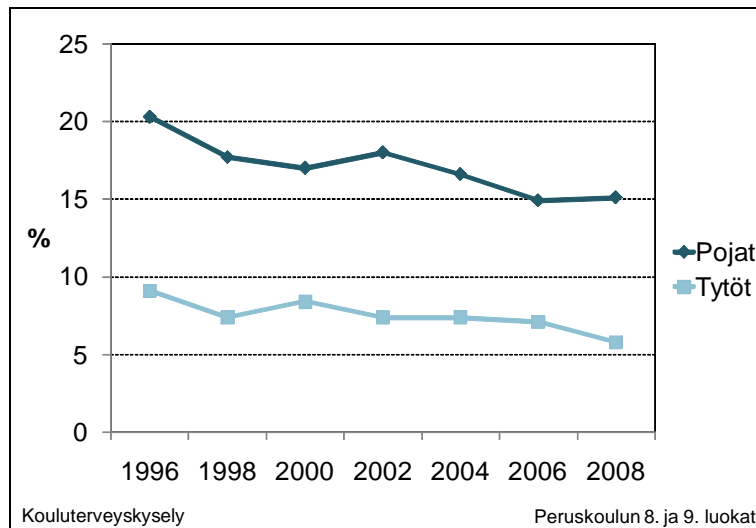

Kuvio 5. Melko tai täysin eri mieltä väittämästä "Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä". Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

Vuosina 2006 ja 2008 oppilailta kysyttiin mielipidettä väittämästä "Tiedän, miten koulussani voin vaikuttaa koulun asioihin.". Molempina vuosina puolet (50–51 %) yläluokkien pojista ja vajaa puolet (46 %) tytöistä ilmoitti, ettei tiennyt, miten hän voi koulussaan vaikuttaa koulun asioihin (liitetaulukko 16).

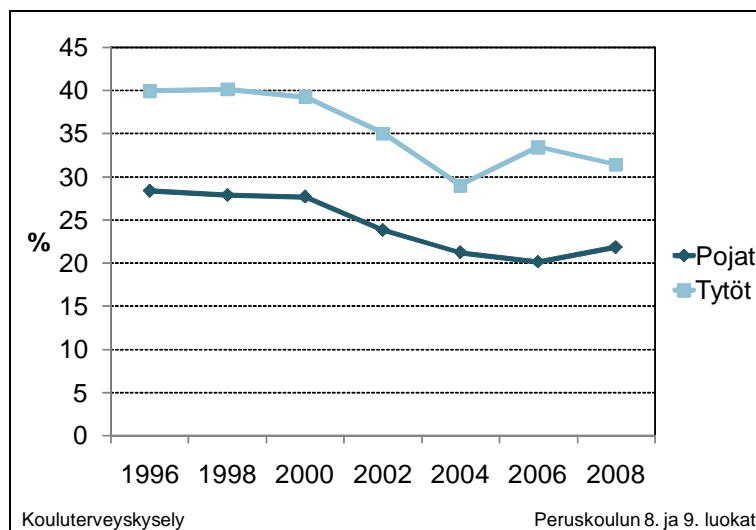
Vertaissuhteet

Yhä useammilla yläluokkien oppilailla oli läheinen ystävä (kuviokuva 6; liitetaulukko 17). Vuonna 1996 peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista joka viidennellä ja tytöistä joka kymmenennellä ei ollut yhtään ystävää, jonka kanssa voi puhua omista asioista luottamuksellisesti. Vuonna 2008 ilman läheistä ystävää olevien osuus pojista on pienentynyt 15 prosenttiin ja tytöistä 6 prosenttiin.

Kuvio 6. Ei yhtään läheistä ystävää. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.

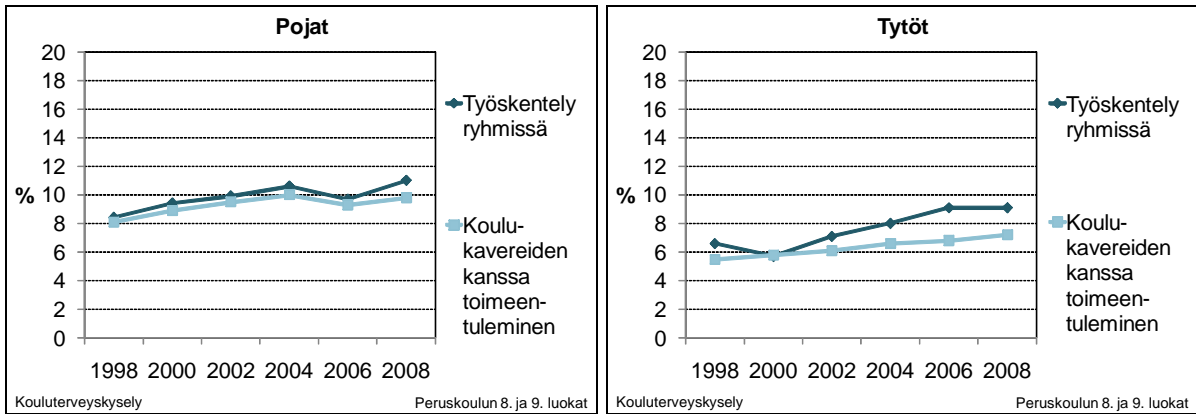
Peruskoulun yläluokkien oppilaat kokivat luokkansa oppilaiden viihtyvän paremmin yhdessä kuin 12 vuotta sitten (kuvio 7; liitetaulukko 18). Vuonna 1996 yläluokkien pojista 28 prosenttia ja tytöistä 40 prosenttia oli sitä mieltä, etteivät heidän luokkansa oppilaat viihdy hyvin yhdessä. Molemmat osuudet ovat pienentyneet 2000-luvun alkupuolella. Vuonna 2008 pojista joka viides ja tytöistä joka kolmas ei kokenut luokkansa oppilaiden viihtyvän hyvin yhdessä.

Kuvio 7. Melko tai täysin eri mieltä väittämästä "Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä". Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.

Koulukavereiden kanssa toimeentulemisessä on tapahtunut pojilla hieman kielteistä kehitystä kymmenen vuoden aikana (kuvio 8; liitetaulukko 19). Melko tai erittäin paljon vaikeuksia siinä kokevien osuus yläluokkalaispojista on kasvanut kahdeksasta kymmeneen prosenttiin. Tytöistä kuusi prosenttia koki vaikeuksia koulukavereiden kanssa toimeentulemisessä vuonna 1998 ja seitsemän prosenttia vuonna 2008.

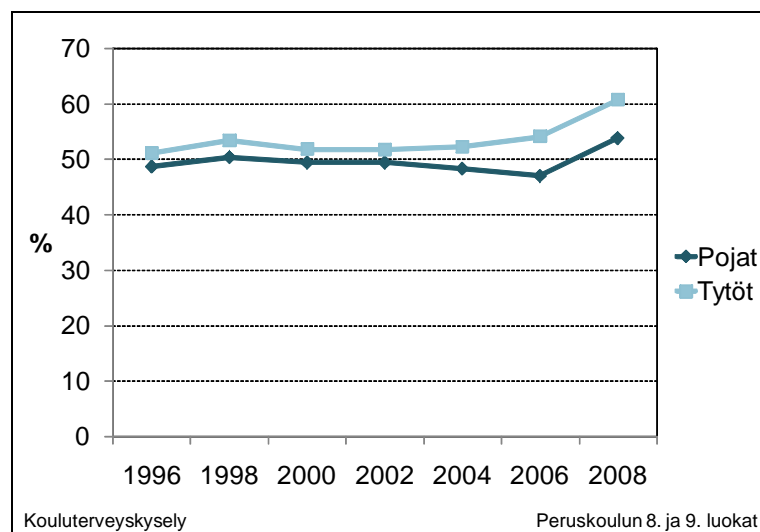
Vaikeudet ryhmätyöskentelyssä yleistyivät yläluokkalaisilla hieman vuodesta 1998 vuoteen 2008 (kuvio 8; liitetaulukko 20). Työskentely ryhmässä tuotti melko tai erittäin paljon vaikeuksia kahdeksalle prosentille pojista ja seitsemälle prosentille tytöistä vuonna 1998. Kymmenen vuoden aikana osuus kasvoi pojilla 11 prosenttiin ja tytöillä 9 prosenttiin.

Kuvio 8. Melko tai erittäin paljon vaikeuksia koulukavereiden kanssa toimeentulemisessä ja ryhmätyöskentelyssä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

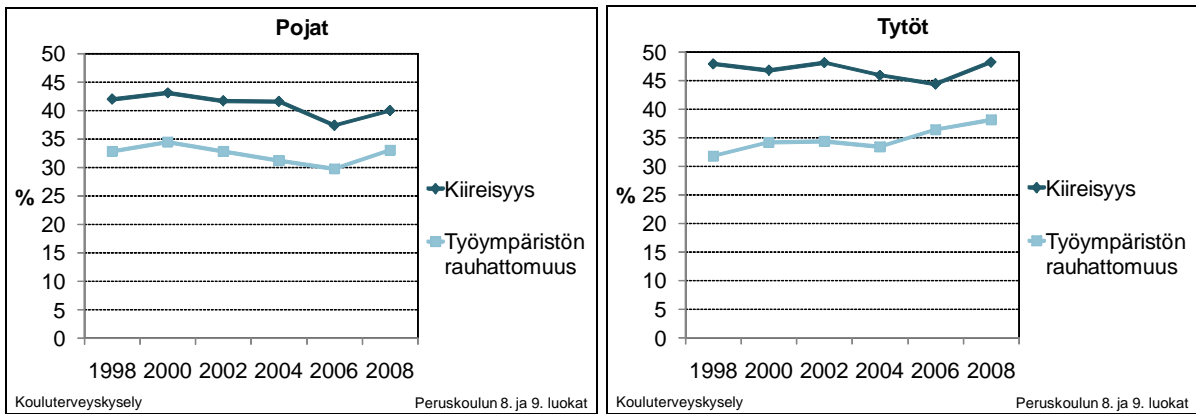
Työrauha

Yläluokkalaisten mielestä luokan työrauha on huonompi kuin 12 vuotta sitten (kuvio 9; liitetaulukko 21). Muutos on tapahtunut kahden viime vuoden aikana. Vuosina 1996–2006 noin puolet peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista ja tytöistä ei pitänyt luokan työrauhaa hyvänä. Vuonna 2008 koulun työrauhaa huonona pitävien osuus on kasvanut pojilla 54 prosenttiin ja tytöillä 61 prosenttiin.

Kuvio 9. Melko tai täysin eri mieltä väittämästä "Luokassani on hyvä työrauha". Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.

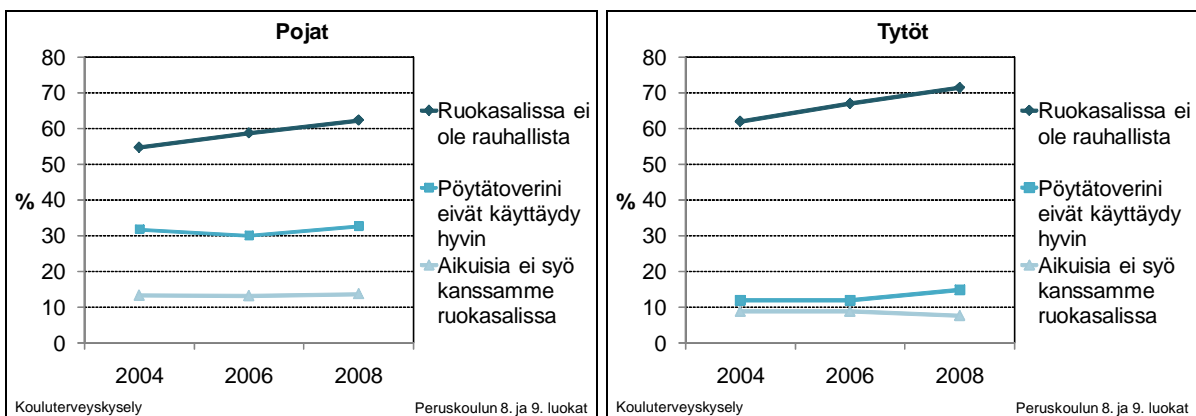
Työympäristön rauhattomuus on lisääntynyt tyttöjen mielestä kymmenen vuoden aikana (kuvio 10; liitetaulukko 22). Poikien kokemukset rauhattomuudesta olivat vuonna 2008 samalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten. Vuonna 1998 kolmasosa pojista ja tytöistä koki työympäristön rauhattomuuden haittaavan koulutyötä. Poikien mielestä rauhattomuus väheni vuoteen 2006 saakka, mutta on lisääntynyt kahden viime vuoden aikana. Vuonna 2008 pojista 33 prosenttia ja tytöistä 38 prosenttia koki työympäristön rauhattomaksi.

Kuvio 10. Työympäristön rauhattomuus ja kiireisyys haittaavat melko tai erittäin paljon koulutyötä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

Kiireisyys väheni hieman vuoteen 2006 saakka, mutta on lisääntynyt kahden viime vuoden aikana (kuvio 10; liitetaulukko 23). Vuonna 2008 kiireisyys oli yhtä yleistä kuin kymmenen vuotta sitten: tytöistä puolet ja pojista 40 prosenttia koki kiireisyyden haittaavan koulutyötä.

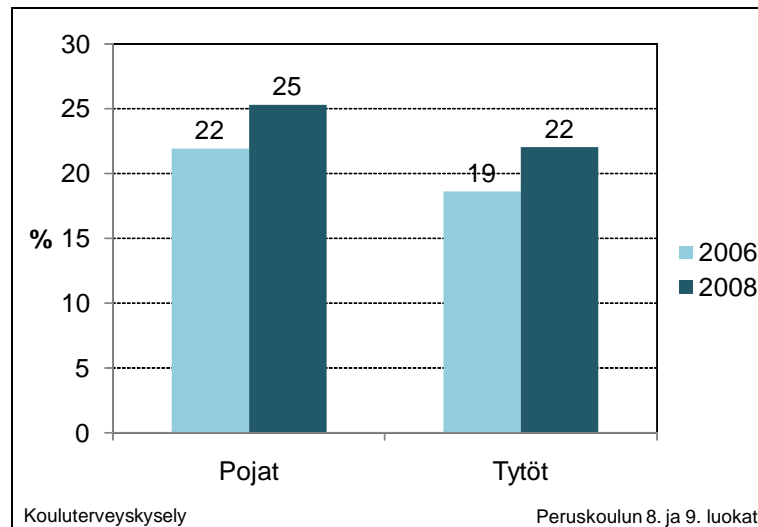
Vuodesta 2004 alkaen oppilailta on kysytty kouluruokailutilanteesta. Sekä poikien että tyttöjen mielestä rauhattomuus ruokasalissa on lisääntynyt neljän vuoden aikana (kuvio 11; liitetaulukko 24). Niiden oppilaiden osuus, joiden mielestä ruokasalissa ei ole rauhallista, on kasvanut pojilla 56 prosentista 62 prosenttiin ja tytöillä 61 prosentista 71 prosenttiin. Kaikkina vuosina noin joka kymmenes tyttö ja joka kolmas poika ilmoitti, etteivät heidän pöytätoverinsa käyttäydy hyvin kouluruokailutilanteessa. Tyttöjen kokemuksissa pöytätovereiden käyttäytymisestä on tapahtunut pientä huononemista kahden viime vuoden aikana. Kaikkina vuosina noin joka kymmenes poika ja tyttö ilmoitti, etteivät aikuiset syö heidän kanssaan ruokasalissa.

Kuvio 11. Kouluruokailutilanne. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2004–2008.

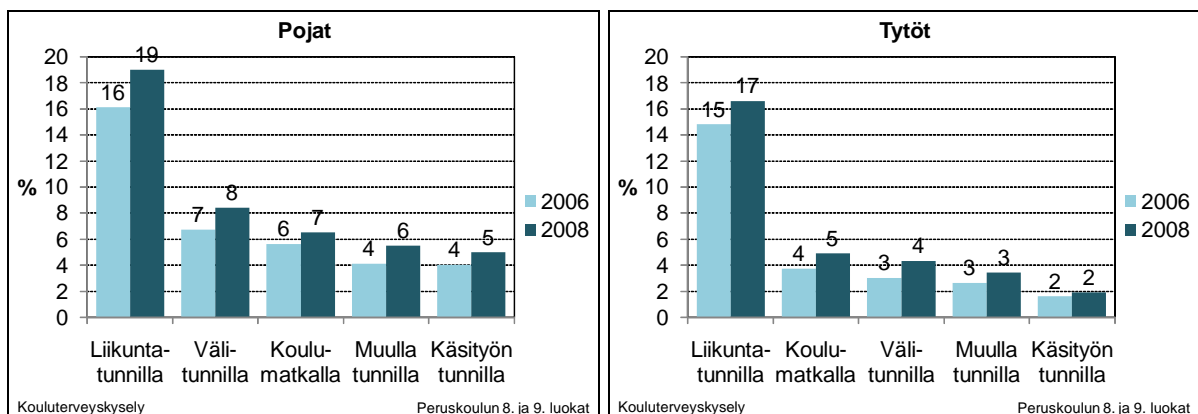
Turvallisuus

Koulutapaturmista on kysytty vuosina 2006 ja 2008. Tänä aikana koulutapaturmat ovat yleistyneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla (kuvio 12; liitetaulukko 25). Lukuvuoden aikana koulutapaturman kokeneiden poikien osuus on kasvanut 22 prosentista 25 prosenttiin ja tyttöjen osuus 19 prosentista 22 prosenttiin.

Kuvio 12. Koulutapaturma lukuvuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.

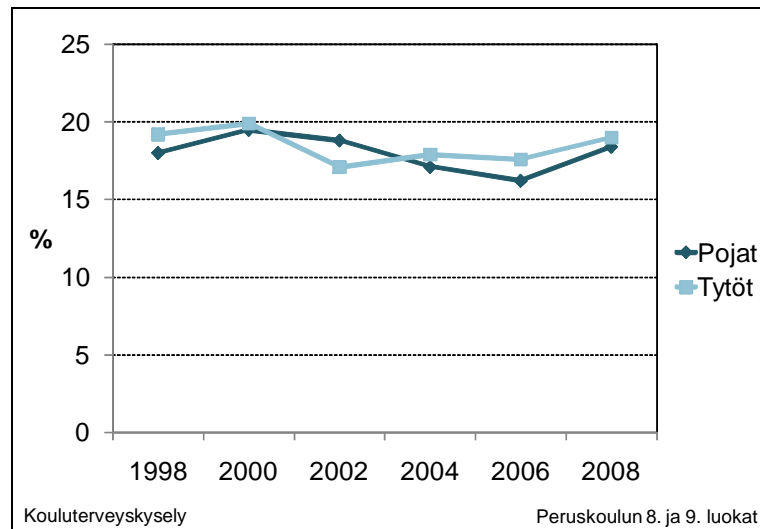
Koulutapaturmat ovat lisääntyneet hieman kaikilla kartoitetuilla tapahtumapaikoilla (kuvio 13; liitetaulukot 26–30). Ylivoimaisesti yleisimmin koulutapaturmia sattui liikuntatunnilla. Liikuntatunnilla sattuneet tapaturmat ovat lisääntyneet pojilla 16 prosentista 19 prosenttiin ja tytöillä 15 prosentista 17 prosenttiin kahden viime vuoden aikana. Muiden tapahtumapaikkojen väliset erot olivat pieniä: välitunnilla, koulumatkalla, käsityötunnilla ja muulla tunnilla oli sattunut tapaturma 5–8 prosentille pojista ja 2–5 prosentille tytöistä vuonna 2008. Näillä paikoilla tapaturmat ovat yleistyneet korkeintaan kahdella prosenttiyksiköllä kahden vuoden aikana.

Kuvio 13. Koulutapaturman sattumispaikat lukuvuoden aikana. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.

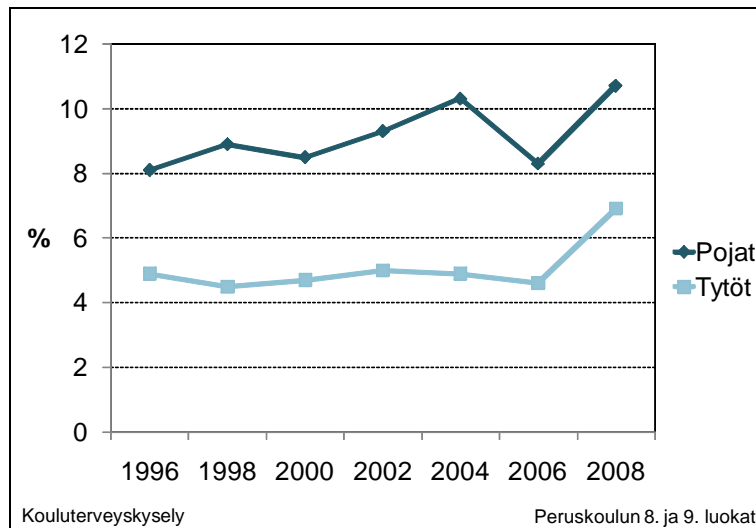
Tapaturmavaaraa kokevien osuus oli vuonna 2008 sama kuin kymmenen vuotta aikaisemmin (liitetaulukko 31). Vuonna 1998 peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista ja tytöistä 15 prosenttia koki, että tapaturmavaara häiritsi heidän koulutyötään melko tai erittäin paljon. Sen jälkeen tapaturmavaara on ensin lisääntynyt, mutta sen jälkeen vähentynyt hieman. Viime vuosina tapaturmavaara on lisääntynyt samalle tasolle kuin kymmenen vuotta aikaisemmin.

Koulutyötä häiritsevät väkivaltatilanteet olivat vuonna 2008 yhtä yleisiä kuin kymmenen vuotta sitten (kuva 14; liitetaulukko 32). Vuonna 1998 lähes viidesosa pojista ja tytöistä ilmoitti väkivaltatilanteiden häiritsevän koulutyötä melko tai erittäin paljon. Tytöillä tapahtui hieman myönteistä kehitystä vuoteen 2002 saakka ja pojilla vuoteen 2006 saakka. Vuonna 2008 koulutyötä häiritseviä väkivaltatilanteita ilmoittavien osuudet ovat kuitenkin kasvaneet kymmenen vuoden takaiselle tasolle (18–19 %).

Kuvio 14. Väkivaltatilanteet häiritsevät melko tai erittäin paljon koulutyötä. Luokka-astevakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

Koulukiusaaminen on lisääntynyt vuodesta 1996 vuoteen 2008 (kuva 15; liitetaulukko 33). Vuonna 1996 pojista kahdeksan prosenttia ja tytöistä viisi prosenttia joutui koulussa kiusatuksi vähintään kerran viikossa. Tytöillä kiusaaminen pysyi ennallaan vuoteen 2006 saakka, mutta vuonna 2008 kiusattujen osuus on kasvanut seitsemään prosenttiin. Pojilla kehitys oli vaihtelevampaa: kiusaaminen lisääntyi vuosina 2000–2004, mutta vähentyi vuonna 2006. Kahden viime vuoden aikana kiusattujen osuus pojista on kasvanut 8 prosentista 11 prosenttiin.

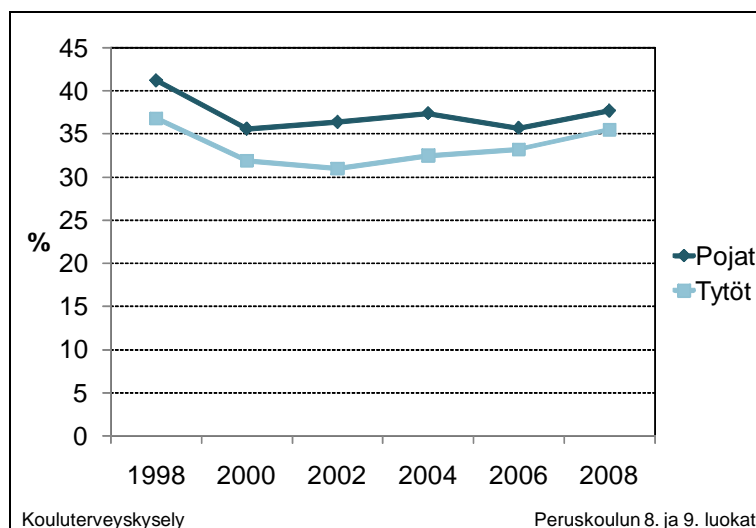

Kuvio 15. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.

Kaksi kolmesta pojasta ja tytöstä ilmoitti vuonna 2008, ettei koulukiusaamiseen ole puututtu koulun aikuisten toimesta (liitetaulukko 34). Tätä kysyttiin ensimmäistä kertaa.

Opiskeluun liittyvät vaikeudet

Vaikeudet opiskelussa ovat vähentyneet pojilla hieman vuodesta 1998 vuoteen 2008 ja pysyneet tytöillä lähes yhtä yleisinä (kuvio 16; liitetaulukko 35). Vuonna 1998 peruskoulun 8. ja 9. luokkien pojista 41 prosenttia ja tytöistä 37 prosenttia koki vaikeuksia opiskelussa. Vaikeudet vähenivät pojilla selvästi vuonna 2000 ja ovat pysyneet sen jälkeen lähes ennallaan (36–38 %). Myös tytöillä vaikeudet opiskelussa vähentyivät aluksi selvästi, mutta vuoden 2002 jälkeen ne ovat lisääntyneet hitaasti kymmenen vuoden takaiselle tasolle.

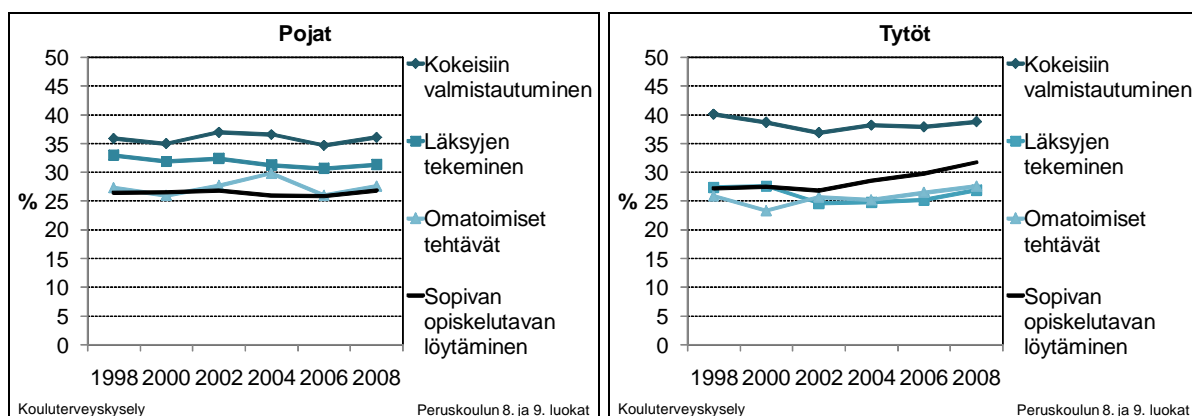
Kuvio 16. Vaikeuksia opiskelussa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

Eniten vaikeuksia sekä pojille että tytöille tuotti kokeisiin valmistautuminen (kuvio 17; liitetaulukot 36–37). Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa kokevien osuudet pojista olivat eri

vuosina 35–37 prosenttia ja tytöistä 37–40 prosenttia. Läksyjen tekeminen tuotti vaikeuksia noin joka kolmannelle pojalle ja joka neljännelle tytölle. Kummassakaan ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kymmenen vuoden aikana.

Vaikeuksia omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittamisessa ja valmiiksi hoitamisessa kokevien osuudet vaihtelivat pojilla vuosittain 26 prosentista 30 prosenttiin ja tytöillä 23 prosentista 28 prosenttiin (kuvio 17; liitetaulukko 38). Pojilla osuus oli suurimmillaan vuonna 2004 ja tytöillä vuonna 2008.

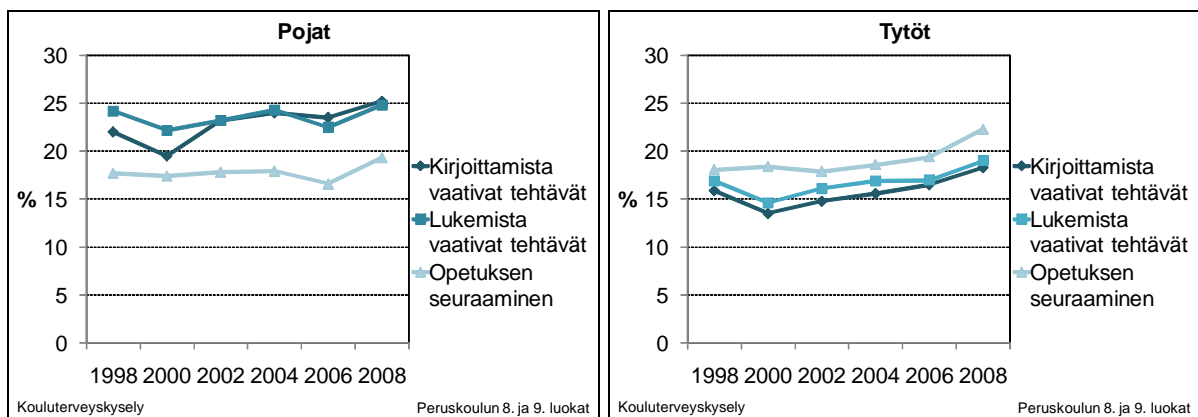
Sopivan opiskelutavan löytäminen tuotti kaikkina vuosina vaikeuksia noin joka neljännelle pojalle (kuvio 17; liitetaulukko 39). Vuosituhannen vaihteessa myös tytöistä neljäsosalle oli vaikeaa löytää itselle sopiva opiskelutapa. Kuuden viime vuoden aikana osuus on kasvanut hitaasti niin, että vuonna 2008 sopivan opiskelutavan löytäminen tuotti vaikeuksia joka kolmannelle tytölle.

Kuvio 17. Melko tai erittäin paljon vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa, läksyjen tekemisessä, omatoimisissa tehtävissä ja sopivan opiskelutavan löytämisessä. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilasta sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

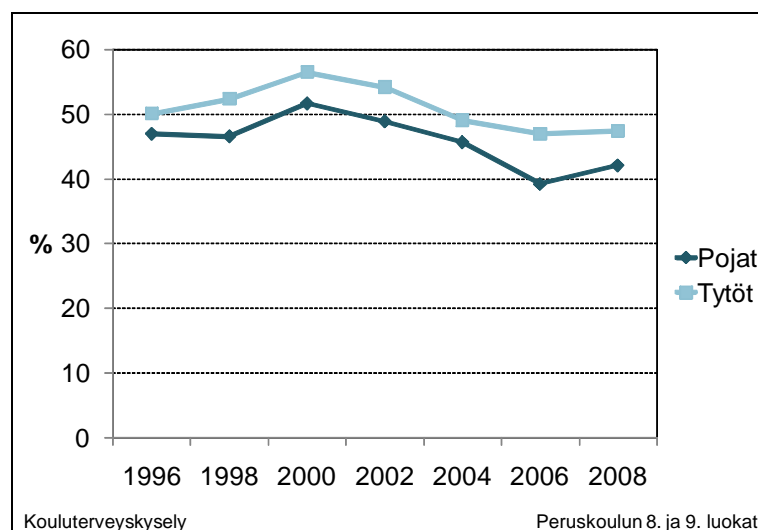
Lukemista ja kirjoittamista vaativat tehtävät tuottivat eri vuosina vaikeuksia noin joka neljännelle pojalle (22–25 %) (kuvio 18; liitetaulukot 40–41). Kymmenen vuoden aikana osuudet ovat pojilla vuoroin pienentyneet ja vuoroin kasvaneet. Lukemista ja kirjoittamisesta vaativat tehtävät tuottivat vaikeuksia joka kuudennelle tytölle vuonna 1998. Vuosituhannen taitteessa vaikeudet vähenivät, mutta ovat sen jälkeen lisääntyneet hitaasti vuosi vuodelta niin, että vuonna 2008 vaikeuksia kirjoittamisessa tai lukemisessa koki lähes joka viides tyttö.

Vaikeudet opetuksen seuraamisessa ovat lisääntyneet tytöillä hieman vuodesta 2002 ja pojilla vuodesta 2006 alkaen (kuvio 18; liitetaulukko 42). Vuonna 2008 opetuksen seuraaminen tuotti vaikeuksia 19 prosentille pojista ja 22 prosentille tytöistä.

Kuvio 18. Melko tai erittäin paljon vaikeuksia kirjoittamista ja lukemista vaativissa tehtävissä ja opetuksen seuraamisessa. Luokka-astevakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1998–2008.

Koulun työmäärää liian suurena pitävien osuus on pienentynyt hieman vuodesta 1996 vuoteen 2008 (kuvio 19; liitetaulukko 43). Noin puolet pojista ja tytöistä koki koulutyöhön liittyvä työmäärän liian suureksi vuonna 1996. Pojilla osuus on pienentynyt 42 prosenttiin vuoteen 2008 mennessä. Tyttöillä työmäärää liian suurena pitävien osuus kasvoi vuoteen 2000 asti, mutta on pienentynyt sen jälkeen 57 prosentista 47 prosenttiin.

Kuvio 19. Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri. Luokka-astevakioidut prosentiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 1996–2008.

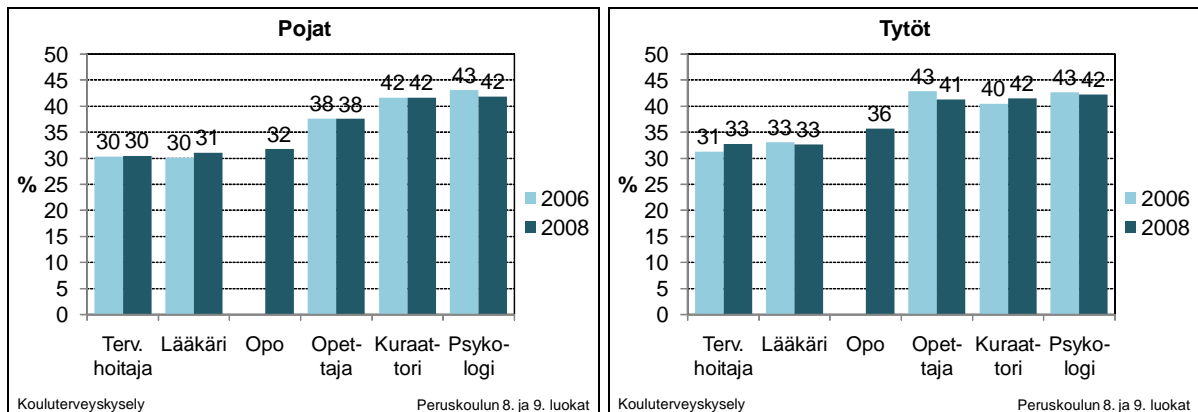
Tuen saaminen

Oppilaiden saamaa tukea kartoitettiin erikseen koulunkäyntiin sekä muihin kuin koulunkäyntiin liittyvissä vaikeuksissa. Vuodesta 2002 alkaen oppilailta on kysytty, kuinka usein he saavat apua koulussa ja kotona, jos heillä on vaikeuksia koulunkäynnissä. Vuodesta 2006 alkaen oppilailta on kysytty myös, kuinka hyvin he saavat apua kultakin seuraavista koulun aikuisista, jos heillä on muita kuin koulunkäyntiin liittyviä ongelmia: terveydenhoitajalta, lääkäriltä, koulupsykologilta, koulukuraattorilta, opettajalta tai opinto-ohjaajalta.

Joka kymmenes peruskoulun 8. ja 9. luokkien poika ja tyttö koki, ettei saanut apua koulunkäynnin vaikeuksissa koulusta eikä kotoa vuosina 2002–2008 (liitetaulukko 44). Muissa kuin

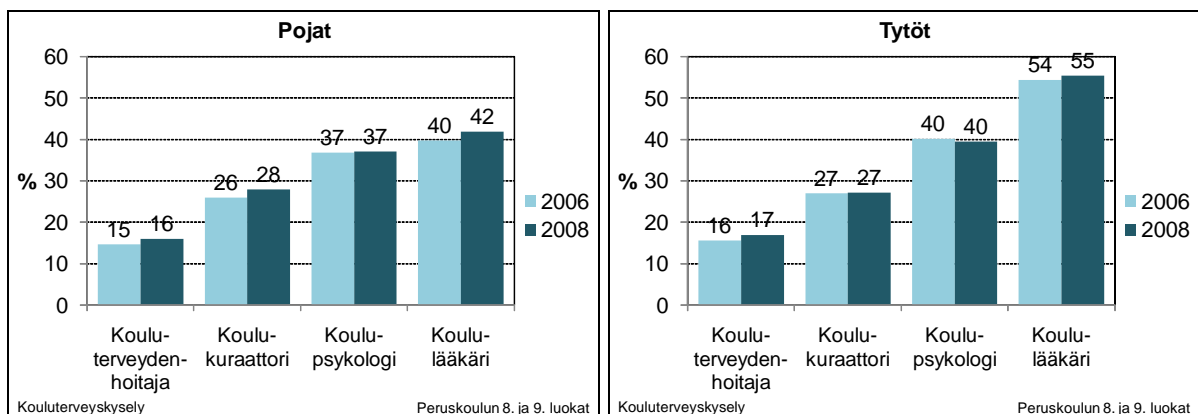
koulunkäyntiin liittyvissä asioissa ei saanut apua 16 prosenttia pojista ja 13 prosenttia tytöistä vuosina 2006 ja 2008 (liitetaulukko 45).

Lähes joka kolmas poika ja joka kolmas tyttö arvioi saavansa melko tai erittäin huonosti apua terveydenhoitajalta ja lääkäriltä muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa (kuvio 20; liitetaulukot 46–51). Kolmasosa pojista ja reilu kolmasosa tytöistä ilmoitti saavansa huonosti apua opinto-ohjaajalta. Noin neljä kymmenestä (38–42 %) pojasta ja tytöistä koki saavansa huonosti apua opettajalta, koulukuraattorilta ja koulupsykologilta. Muutokset vuosien 2006 ja 2008 välillä olivat pieniä, korkeintaan kaksi prosenttiyksikköä.

Kuvio 20. Saa melko tai erittäin huonosti apua muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä ongelmassa. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.

Oppilailta kysyttiin vuosina 2006 ja 2008, kuinka helpoksi he kokevat koulunsa lääkärin, terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle pääsyn, jos he jostain syystä haluaisivat mennä sinne. Näissä kokemuksissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia kahden vuoden aikana (kuvio 21; liitetaulukko 52). Sekä pojat että tytöt pitivät vaikeimpana koululääkärin vastaanotolle pääsyä. Vuonna 2008 pojista 42 prosenttia ja tytöistä 55 prosenttia piti koululääkärin vastaanotolle pääsyä melko tai erittäin vaikeana. Koulupsykologin vastaanotolle pääsyä piti vaikeana 37 prosenttia pojista ja 40 prosenttia tytöistä. Käsityksissä koulukuraattorin ja -terveydenhoitajan vastaanotolle pääsystä ei ollut eroa sukupuolten välillä. Reilu neljäsosa oppilaista koki vaikeaksi koulukuraattorin ja vajaa viidesosa kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn.

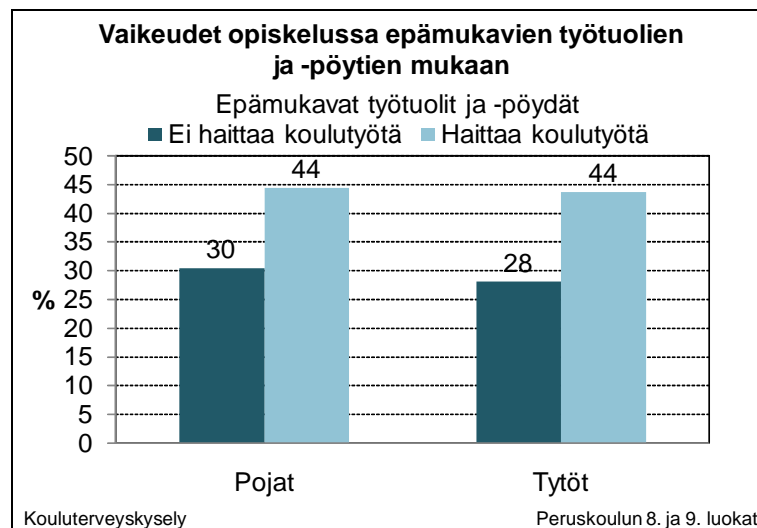

Kuvio 21. Melko tai erittäin vaikea päästä koulun terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin ja psykologin vastaanotolle. Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan Helsingissä vuosina 2006–2008.

Oppilaiden hyvinvointia haittaavat tekijät oppimisympäristössä

Fyysisen oppimisympäristön yhteys oppilaiden hyvinvointiin

Logistisen regressioanalyysin mukaan koulun fyysisistä työoloista työtuoleilla ja -pöydillä oli merkittävä yhteys oppilaiden hyvinvointiin. Epämukavat työtuolit ja -pöydät olivat yhteydessä opiskeluvaikeuksiin (kuvio 22). Niistä pojista ja tytöistä, jotka kokivat epämukavien työtuolien ja -pöytien haittaavan työskentelyä koulussa, 44 prosentilla oli vaikeuksia opiskelussa. Mikäli työtuolien ja -pöytien ei koettu haittaavan koulutyötä, vaikeuksia opiskelussa kokevien osuus oli 28–30 prosenttia.

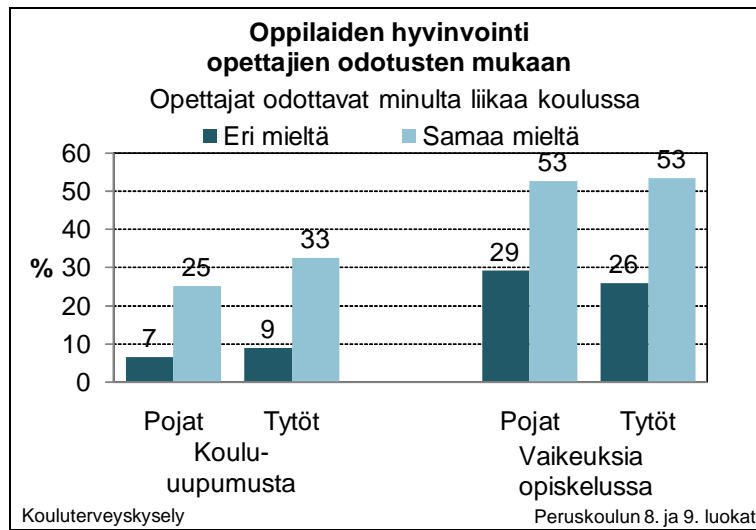

Kuvio 22. Vaikeudet opiskelussa epämukavien työtuolien ja -pöytien mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

Psyykkisen ja sosiaalisen oppimisympäristön yhteys oppilaiden hyvinvointiin

Oppilaiden ja opettajien vuorovaikutus

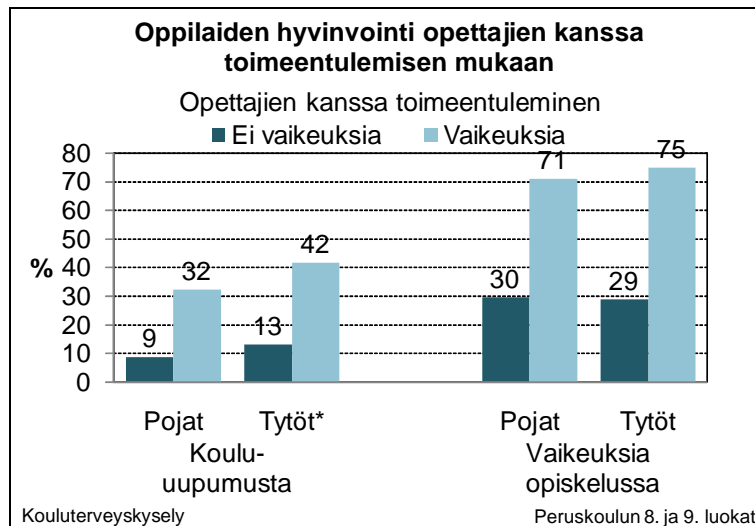
Opettajien oppilaaseen kohdistamat liialliset odotukset olivat yhteydessä koulu-uupumukseen ja vaikeuksiin opiskelussa (kuviot 23 ja 24). Silloin kun oppilas koki, että opettaja odottaa häneltä liikaa koulussa, koulu-uupumusta oli joka neljännellä pojalla ja joka kolmannella tytöllä. Vastaavasti vaikeuksia opiskelussa oli puolella pojista ja tytöistä. Niistä pojista ja tytöistä, jotka eivät kokeneet opettajan odotuksia liian suuriksi, koulu-uupumusta oli vajaalla kymmenesosalla ja vaikeuksia opiskelussa reilulla neljäsosalla.

Kuvio 23. Koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa opettajien odotusten mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

Vaikeudet tulla toimeen opettajien kanssa olivat sekä pojilla että tytöillä yhteydessä vaikeuksiin opiskelussa ja pojilla myös koulu-uupumukseen (kuviot 23 ja 24). Niistä oppilaista, joilla oli vaikeuksia tulla toimeen opettajien kanssa, noin kolmella neljästä oli vaikeuksia opiskelussa. Niistä oppilaista, joille opettajien kanssa toimeen tuleminen ei ollut vaikeaa, vajaa kolmasosa koki vaikeuksia opiskelussa.

Kolmasosalla niistä pojista, joilla oli vaikeuksia tulla toimeen opettajien kanssa, oli koulu-uupumusta (kuviot 23 ja 24). Vaikeuksia kokemattomista pojista kymmenesosalla oli koulu-uupumusta.

Kuvio 24. Kouluterveyskysely ja vaikeudet opiskelussa opettajien kanssa toimeentulemisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

(* Logistisessa regressioanalyysissä yhteys ei ole erittäin merkitsevä.)

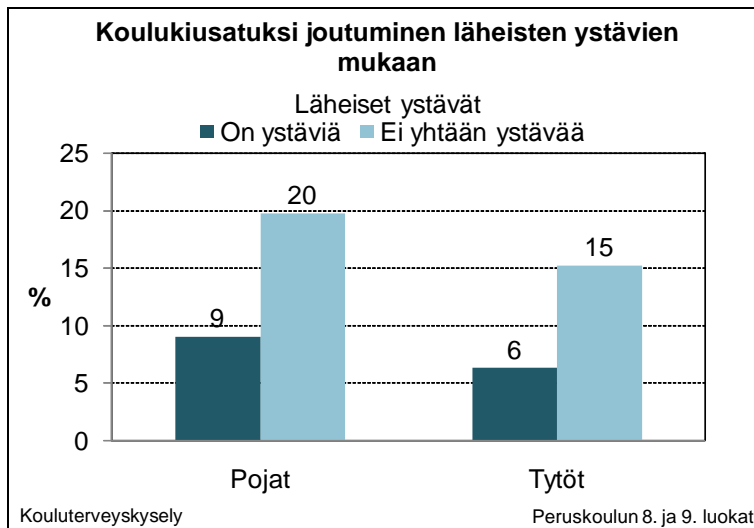
Oppilaiden osallisuus

Oppilaiden kokemus siitä, ettei oppilaiden mielipiteitä oteta huomioon koulutyön kehittämisessä ja vaikeudet opiskelussa olivat logistisessa regressioanalyysissä yhteydessä toisiinsa sekä pojilla että tytöillä. Yhteys ei kuitenkaan ollut erittäin merkitsevä niin kuin muut tässä tutkimuksessa raportoidut yhteydet, joten sitä ei käsitellä tekstissä tarkemmin.

Vertaissuhteet

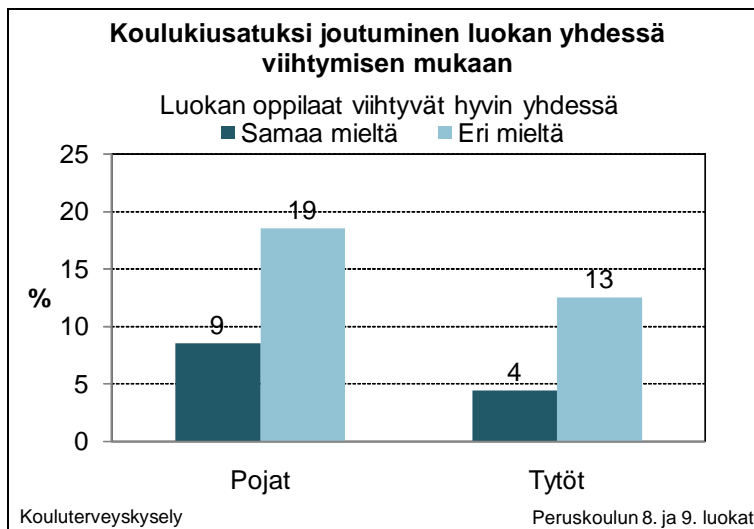
Läheisten ystävien puuttuminen, luokan oppilaiden viihtyminen huonosti yhdessä ja vaikeudet tulla toimeen koulukavereiden kanssa olivat yhteydessä koulukiusatuksi joutumiseen (kuviot 25–27). Lisäksi tytöillä vaikeudet ryhmätyöskentelyssä olivat yhteydessä vähintään kahden oireen kokemiseen päivittäin.

Vailla läheisiä ystäviä olevista pojista joka viides ja tytöistä joka kuudes joutui kiusatuksi koulussa vähintään kerran viikossa (kuvio 25). Niistä oppilaista, joilla oli yksi tai useampia läheisiä ystäviä, pojista 9 prosenttia ja tytöistä 6 prosenttia joutui viikoittain koulukiusatuksi.

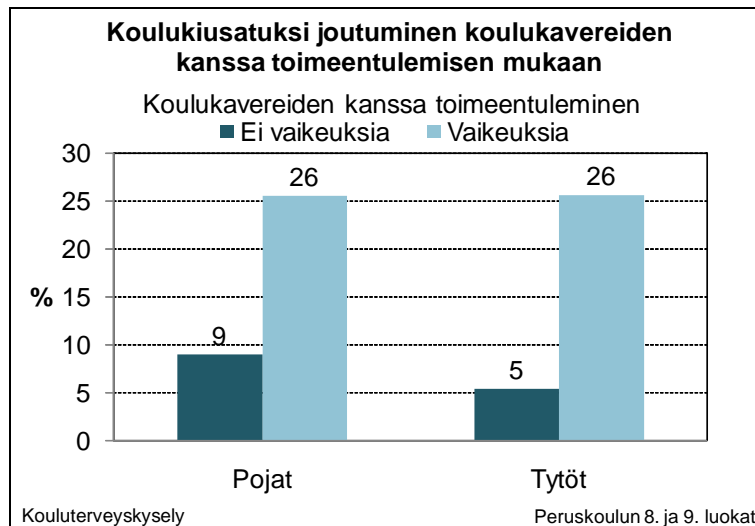
Kuvio 25. Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa lukuvuoden aikana joutuminen läheisten ystävien määrän mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

Niistä oppilaista, jotka eivät kokeneet luokkansa oppilaiden viihtyvän hyvin yhdessä, joka viides poika ja joka seitsemäs tyttö joutui kiusatuksi koulussa vähintään kerran viikossa (kuvio 26). Niistä oppilaista, jotka kokivat luokkansa oppilaiden viihtyvän hyvin yhdessä, joka kymmenes poika ja joka kahdeskymmenes tyttö joutui viikoittain koulukiusatuksi.

Kuvio 26. Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa lukuvuoden aikana joutuminen luokan yhdessä viihtymisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

Vaikeuksia koulukavereiden kanssa toimeentulemisessa kokevista pojista ja tytöistä neljäsosa joutui koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa (kuvio 27). Niistä oppilaista, joilla ei ollut vaikeuksia tulla toimeen koulukavereiden kanssa, viikoittain koulukiusatuksi joutui joka kymmenes poika ja joka kahdeskymmenes tyttö.

Kuvio 27. Koulukiusatuksi vähintään kerran viikossa lukuvuoden aikana joutuminen koulukavereiden kanssa toimeentulemisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

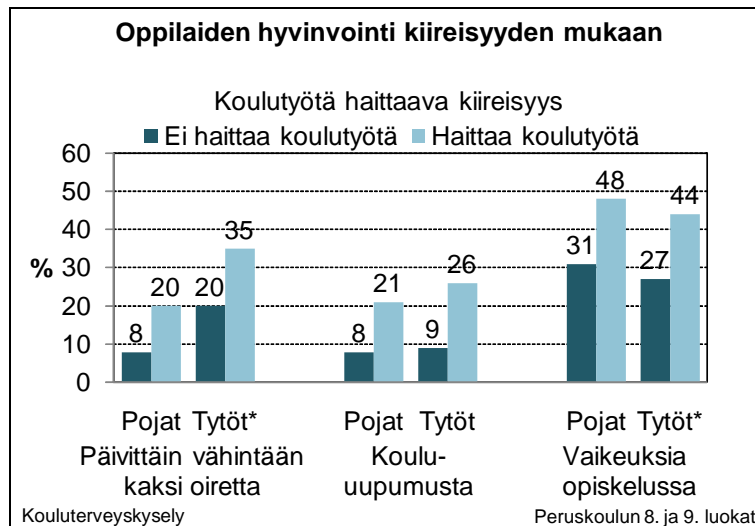
Vaikeudet ryhmätyöskentelyssä ja vähintään kahden oireen kokeminen päivittäin olivat yhteydessä toisiinsa tytöillä, muttei pojilla. Vaikeuksia ryhmätyöskentelyssä kokevista tytöistä lähes puolella oli päivittäin vähintään kaksi oiretta. Mikäli vaikeuksia ei ollut, useita oireita päivittäin oli joka neljännellä tytöllä.

Työrauha

Koulussa koettu kiireisyys oli sekä pojilla että tytöillä yhteydessä koulu-uupumukseen (kuvio 28). Pojilla kiireisyyden kokemukset olivat yhteydessä myös vähintään kahden oireen kokemiseen päivittäin ja vaikeuksiin opiskelussa. Tytöillä oli yhteys pöytätovereiden huonon käytöksen kouluruokailutilanteessa ja koulukiusatuksi joutumisen välillä.

Niistä oppilaista, joiden koulutyötä kiireisyys haittasi, joka viidennellä pojalla ja joka neljännellä tytöllä oli koulu-uupumusta (kuvio 28). Kiireisyyttä kokemattomista pojista ja tytöistä vajaa kymmenesosalla oli koulu-uupumusta.

Kiireisyyttä koulussa kokevista pojista joka viidennellä oli päivittäin vähintään kaksi oiretta ja puolella vaikeuksia opiskelussa (kuvio 28). Niistä pojista, jotka eivät kokeneet kiireisyyden haittaavan koulutyötä, vajaalla kymmenesosalla oli useita oireita päivittäin ja vajaalla kolmasosalla vaikeuksia opiskelussa.

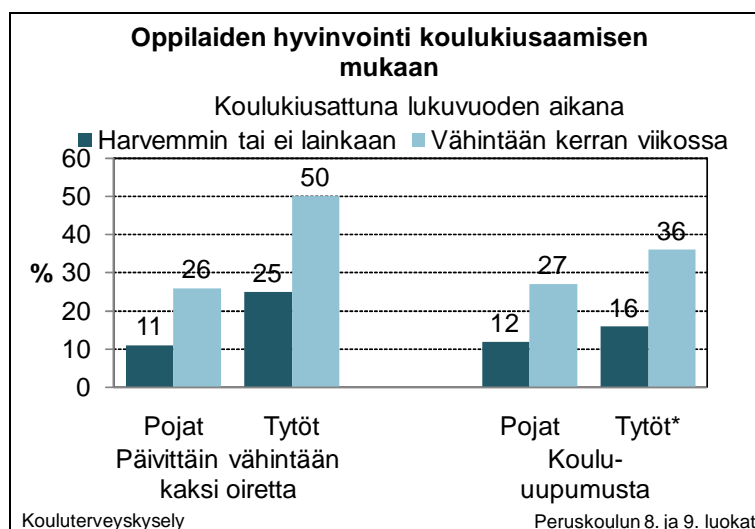
Kuvio 28. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen, koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa kiireisyyden mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.
(* Logistisessa regressioanalyysissä yhteys ei ole erittäin merkitsevä.)

Pöytätovereidensa käyttäytymistä huonona pitävistä tytöistä 15 prosenttia joutui kiusatuksi koulussa vähintään kerran viikossa. Niistä tytöistä, jotka ilmoittivat pöytätovereidensa käyttäytyvän hyvin, viikoittain kiusatuksi joutui 6 prosenttia. Pojilla ei ollut yhteyttä kiusatuksi joutumisen ja pöytätovereiden huonon käytöksen välillä.

Turvallisuus

Koulukiusatuksi joutuminen oli sekä pojilla että tytöillä yhteydessä päivittäin koettuihin oireisiin ja pojilla myös koulu-uupumukseen (kuvio 29). Lisäksi pojilla koulutyötä haittaavat väkivaltatilanteet ja koulukiusatuksi joutuminen olivat yhteydessä toisiinsa.

Vähintään kerran viikossa kiusatuksi joutuneista pojista joka neljännellä oli vähintään kaksi oiretta päivittäin ja koulu-uupumusta (kuvio 29). Harvemmin tai ei lainkaan kiusatuksi joutuneista pojista useita päivittäisiä oireita ja koulu-uupumusta oli joka kymmenennellä. Viikoittain koulukiusatuksi joutuneista tytöistä puolet ja muista tytöistä joka neljäs koki vähintään kaksi päivittäistä oiretta.

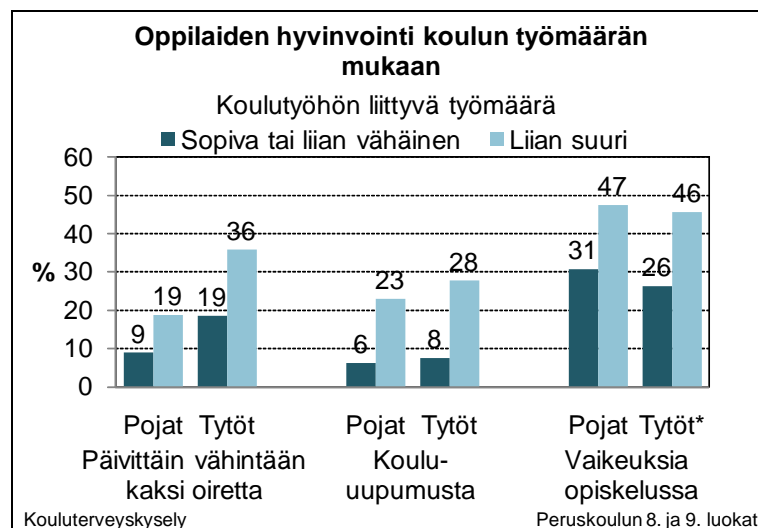
Kuvio 29. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen ja koulu-uupumus koulukiusatuksi joutumisen mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.
(* Logistisessa regressioanalyysissä yhteys ei ole erittäin merkitsevä.)

Koulutyötä haittaavat väkivaltatilanteet ja koulukiusatuksi joutuminen olivat pojilla yhteydessä toisiinsa. Tyttöillä vastaava yhteys oli heikko. Väkivaltatilanteita koulutyötä haittaavina pitävistä pojista neljäsosa oli koulukiusattuja. Niistä pojista, jotka eivät kokeneet väkivaltatilanteiden haittaavan työskentelyä koulussa, vajaa kymmenesosa joutui viikoittain koulukiusatuksi.

Opiskeluun liittyvät vaikeudet

Liian suureksi koettu koulutyöhön liittyvä työmäärä oli sekä pojilla että tytöillä yhteydessä vähintään kahden oireen kokemiseen päivittäin ja koulu-uupumukseen ja pojilla myös vaikeuksiin opiskelussa (kuvio 30). Vaikeudet opetuksen seuraamisessa oppitunneilla olivat pojilla yhteydessä koulu-uupumukseen ja tytöillä usean oireen kokemiseen päivittäin. Vaikeudet läksyjen tekemisessä ja itselle parhaan opiskelutavan löytämisessä olivat tytöillä yhteydessä koulu-uupumukseen.

Koulun työmäärää liian suurena pitävistä pojista joka viidennellä oli ainakin kaksi oiretta päivittäin, joka neljännellä koulu-uupumusta ja puolella vaikeuksia opiskelussa (kuvio 30). Koulutyöhön liittyvää työmäärää sopivana tai vähäisenä pitävistä pojista joka kahdennellakymmenennellä oli koulu-uupumusta, joka kymmenennellä päivittäin vähintään kaksi oiretta ja joka kolmannella vaikeuksia opiskelussa. Koulun työmäärää liian suurena pitävistä tytöistä runsas neljäsosa koki koulu-uupumusta ja runsas kolmasosa vähintään kahta oiretta päivittäin. Muista tytöistä vastaavat osuudet olivat vajaa kymmenesosa ja viidesosa.

Kuvio 30. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen, koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa koulun työmäärän mukaan. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

(* Logistisessa regressioanalyysissä yhteys ei ole erittäin merkitsevä.)

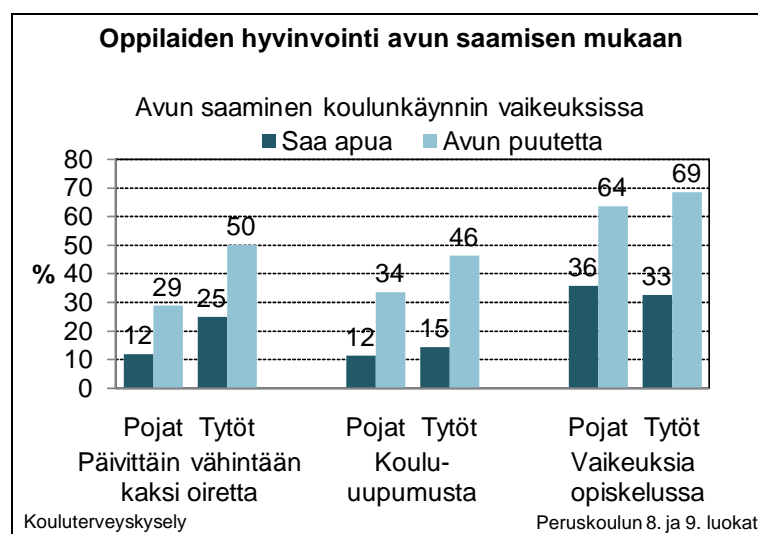
Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa oppitunneilla kokevista pojista kolmasosalla oli koulu-uupumusta. Niistä pojista, joilla ei ollut vaikeuksia opetuksen seuraamisessa, kymmenesosalla oli koulu-uupumusta. Tyttöillä vastaava yhteys ei ollut erittäin merkitsevä. Sen sijaan vaikeuksia opetuksen seuraamisessa kokevista tytöistä lähes puolella oli vähintään kaksi oiretta päivittäin. Jos vaikeuksia ei ollut, useita oireita päivittäin oli viidesosalla tytöistä.

Vaikeuksia läksyjen tekemisessä ja itselle parhaiten sopivan opiskelutavan löytämisessä kokevista tytöistä noin kolmasosalla oli koulu-uupumusta. Niistä tytöistä, joilla ei ollut vaikeuksia näissä asioissa, koulu-uupuneita oli kymmenesosa.

Tuen saaminen

Avun puute koulunkäynnin vaikeuksissa oli yhteydessä vähintään kahden oireen kokemiseen päivittäin, koulu-uupumukseen ja opiskeluvaikeuksiin sekä pojilla että tytöillä (kuvio 31).

Niistä pojista, joilla oli avun puutetta koulunkäynnin vaikeuksissa, reilulla neljäsosalla oli useita päivittäisiä oireita, kolmasosalla koulu-uupumusta ja lähes kahdella kolmasosalla vaikeuksia opiskelussa (kuvio 31). Apua saavista pojista kymmenesosalla oli päivittäin vähintään kaksi oiretta, yhtä monella koulu-uupumusta ja reilulla kolmasosalla vaikeuksia opiskelussa. Avun puutetta koulunkäynnissä kokevista tytöistä lähes puolella oli koulu-uupumusta, puolella päivittäin vähintään kaksi oiretta ja kahdella kolmasosalla vaikeuksia opiskelussa. Niistä tytöistä, jotka saivat apua koulunkäynnin ja opiskelun vaikeuksissa joka seitsemännellä oli koulu-uupumusta, joka neljännellä useita oireita päivittäin ja kolmasosalla vaikeuksia opiskelussa.

Kuvio 31. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen, koulu-uupumus ja vaikeudet opiskelussa sen mukaan, saako oppilas apua koulunkäynnin vaikeuksissa. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

Pohdinta

Tämän tutkimuksen tehtävänä oli kartoittaa peruskoulun yläluokkien oppilaiden oppimisympäristöä ja sen yhteyttä oppilaiden hyvinvointiin. Tarkastelu rajattiin koulun fyysiseen sekä sosiaaliseen ja psyykkiseen oppimisympäristöön. Tämä noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa annettua määritelmää oppimisympäristöstä. Oppilaiden hyvinvointia lähestytään tässä tutkimuksessa hyvinvoinnissa esiintyvien ongelmien kautta. Päivittäin vähintään kahden oireen kokeminen ja koulu-uupumus kuvaavat oppilaiden terveydentilaa, koulukiusatuksi joutuminen oppilaan sosiaalisia suhteita ja vaikeudet opiskelussa oppilaan mahdollisuuksia toteuttaa itseään (vrt. Konu 2002). Näistä muuttujista koulukiusatuksi joutuminen ja vaikeudet opiskelussa kuvaavat tässä raportissa myös oppimisympäristöä.

Aineistona käytetään Kouluterveyskyselyä, joka on tehty Helsingissä kattavasti joka toinen vuosi vuodesta 1996 alkaen. Muutoksia peruskoulun yläluokkalaisten oppimisympäristössä voidaan seurata joidenkin kysymysten osalta kahdentoista vuoden ajalta. Helsingissä kysely on sisällytetty yleissivistävän koulutuksen arviointistrategiaan vuodesta 2000 alkaen. Helsinkiläiskoulut ovatkin osallistuneet kyselyyn aktiivisesti. Kyselyyn on vastannut eri vuosina 69–80 prosenttia kaikista peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista Helsingissä. Aineisto edustaa siis hyvin 14–15-vuotiaita helsinkiläisnuoria.

Sopivan kokoiset pulpetit edistävät oppimista

Peruskoulun yläluokkalaisten kokemusten mukaan koulun fyysiset työolot paranivat Helsingissä 2000-luvun alkupuolella, mutta viime vuosina tilanne on kääntynyt huonommaksi. Heikennystä on tapahtunut erityisesti työtuolien ja -pöytien sekä sosiaalitilojen osalta. Lisäksi tytöt kokivat sekä melun että likaisuuden lisääntyneen selvästi vuodesta 2004 vuoteen 2008. Eniten oppilaiden työskentelyä haittasivat epämukavat työtuolit ja -pöydät, huono sisäilma, vääränlainen lämpötila ja huonot sosiaalitilat – ilmanvaihdon ja lämpötilan ongelmat haittasivat erityisesti tyttöjä. Tampereella 1990-luvun lopulla tehdyssä tutkimuksessa peruskoulun kahdeksannen luokan oppilaat kokivat huonon sisäilman ja kalusteiden huonon ergonomian eniten terveyttä uhkaaviksi tekijöiksi kouluympäristössä. Eniten parannettavaa oppilaat kokivat sisäilman ja kalusteiden lisäksi säilytystiloissa, wc- ja suihkutiloissa ja siivouksessa. (Savolainen 2001.)

Aikaisempien tutkimusten mukaan koulun fyysisten työolojen ja koulutilojen viihtyisyyden yhteys oppilaiden hyvinvointiin on heikompi kuin luokan työilmapiirin tai sopivan työmäärän (Savolainen 2001; Konu 2002). Esimerkiksi koulun ergonomisten työpisteiden ei ole yksinään todettu vähentävän oppilaiden kokemia niska-, hartia- ja selkäoireita (Saarni ym. 2008). Vahva yhteys on sen sijaan havaittu työoloissa koettujen ongelmien ja opiskeluvaikeuksien välillä (Konu 2002). Tämän tutkimuksen mukaan epämukavat työtuolit ja -pöydät olivat Helsingissä yhteydessä yläluokkalaisten opiskeluvaikeuksiin.

Peruskoulun alaluokkien oppilaat pitävät työpistettä eli pulpetteja ja tuolia tärkeimpänä oppimisympäristönä luokahuoneessa (Piispanen 2008). Oletettavasti myös yläluokkalaisten kokevat samoin. Koska oppilaat istuvat suurimman osan koulupäivästä pulpettien ääressä, olisi hyvä, että työtuolit ja -pöydät olisivat säädettävissä erikokoisille oppilaille. Yläluokilla tämä on erityisen tärkeää, koska murrosiässä oppilaat kasvavat eri tahtiin ja oppilaiden väliset pituuserot ovat merkittäviä. Luonnoksessa perusopetuksen laatukriteereiksi (2009) yhtenä kriteerinä

onkin se, että koulun fyysinen oppimisympäristö on ergonominen ja tukee oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista kasvua ja oppimista.

Koska fyysinen ympäristö merkitsee paljon lapsille, sen suunnittelua tulisi korostaa hyvän oppimisen lähtökohtana (Piispanen 2008). Tämän tutkimuksen tulosten mukaan asianmukaiset työtuolit ja -pöydät voivat edistää oppimista vähentämällä opiskeluvaikeuksia. Opetuksen seuraaminen oppitunneilla sujuu paremmin, kun oppilaalla on sopivan kokoinen työpiste. Toisaalta koulun työskentelytapoja voisi kehittää niin, että pitkäkestoinen istuminen vähenisi ja oppilaat voisivat oppitunnilla vaihdella työasentoon ja työskennellä osan ajasta vaikkapa seisten.

Oppilaan on koettava arvostusta kouluyhteisössä

Peruskoulun yläluokkalaisten kokemukset opettajien ja oppilaiden välisestä suhteesta parantivat Helsingissä selvästi 2000-luvun alkupuolelle saakka. Vuoden 2002 jälkeen tilanteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. WHO-Koululaistutkimuksen tulosten mukaan oppilaiden ja opettajien välisessä suhteessa on tapahtunut myönteistä kehitystä vuosina 1994–2006 (Kämppi ym. 2008). Huolestuttavaa oli, että parantuneesta tilanteesta huolimatta neljä kymmenestä helsinkiläisoppilaasta oli sitä mieltä, etteivät opettajat kohtele oppilaita oikeudenmukaisesti eivätkä rohkaise oppilaita mielipiteiden esittämiseen oppitunneilla. Lisäksi noin kuusi kymmenestä koki, ettei opettaja ole kiinnostunut siitä, mitä oppilaalle kuuluu. WHO-Koululaistutkimuksessa vastaava osuus yhdeksäsluokkalaisista oli vajaa neljä kymmenestä (Kämppi ym. 2008). Suuri ero tuloksissa voi johtua osittain siitä, että Kouluterveyskyselyssä epävarmojen oppilaiden on täytynyt ottaa kantaa väittämään, koska lomakkeessa ei ole vaihtoehtoa "*En osaa sanoa*".

Helsingin yläluokkalaisilla opettajien oppilaisiin kohdistamat liian suuret odotukset ja oppilaan vaikeudet tulla toimeen opettajien kanssa lisäsivät koulu-uupumuksen ja opiskeluvaikeuksien todennäköisyyttä. Tässä tutkimuksessa erittäin vahva yhteys opettajien kanssa huonosti toimeentulemisen ja opiskeluvaikeuksien välillä selittyy osittain siitä, että niitä on kysytty osana samaa kysymyssarjaa. Tämän tyyppisissä kysymyssarjoissa vastaajille on tyyppillistä valita samantapaiset vastausvaihtoehdot.

Kouluhyvinvoinnin näkökulmasta opettaja-oppilassuhteella on tärkeä asema (Konu 2002). Lisäksi opettajan ja oppilaan vuorovaikutuksen laatu vaikuttaa oppilaan koulumyönteisyyteen (Kalalahti 2007). Koulun työoloista oppilaat haluavat kehittää eniten nimenomaan opettajan ja oppilaan vuorovaikutusta sekä opettajan roolia ja toimintatapoja. Oppilaat kaipaavat opettajilta enemmän tukea, rohkaisua ja mahdollisuuksia osallistua. (Savolainen 2001.) WHO-Koululaistutkimuksen tulosten perusteella opettajien ja oppilaiden suhteissa on eniten kehitettävää juuri opettajien kiinnostuksessa oppilaiden kuulumisiin (Kämppi ym. 2008). Samaan johtopäätökseen voi tulla myös Kouluterveyskyselyn helsinkiläisoppilaiden vastauksista. Lapsiasiavaltuutetun selvityksessä lääkkeeksi siihen, etteivät oppilaat koe opettajalla olevan aikaa kuunnella heitä, ehdotetaan luokkakoon pienentämistä (Arponen 2007).

Oppilaat haluavat vaikuttaa enemmän heitä koskeviin asioihin koulussa (Arponen 2007). Tampereen yläluokkalaisille tehdyssä koulun työolotutkimuksessa oppilaat kokivat heikoimmiksi juuri vaikutus- ja osallistumismahdollisuutensa koulussa (Savolainen 2001). WHO-Koululaistutkimuksen tulosten mukaan erityisesti oppilaiden osallistumisessa sääntöjen tekemiseen olisi paljon parannettavaa (Kämppi 2008).

Oppilaiden osallisuutta kuvaavissa väittämässä ei ole tapahtunut Helsingissä merkittäviä muutoksia vuoden 2002 jälkeen. Oppilaiden mielipiteet otetaan kuitenkin huomioon paremmin kuin 2000-luvun vaihteessa. Noin puolet yläluokkalaisista tiesi, miten koulun asioihin voi vaikuttaa ja koki, että oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulun kehittämisessä.

Helsingissä osallisuutta on pyritty kehittämään monin tavoin, esimerkiksi Hesän Nuorten Ääni-toiminnalla, jossa tuetaan oppilaskuntatoimintaa kouluttamalla sekä oppilaita että opettajia ja

luomalla toiminnalle riittävät rakenteet (Nuorisoasiainkeskus 2009b). Säännöllisesti toimiva oppilaskunnan hallitus lähes kaikissa yläluokkien opetusta antavissa peruskouluissa Suomessa. Yleisimmin oppilaat osallistuvat koulun juhlien, retkien tms. järjestämiseen. Lisäksi enemmistössä kouluja oppilaat saavat osallistua järjestyssääntöjen laatimiseen, toiminnan arviointiin sekä koulun tilojen ja pihojen suunnitteluun. (Pirttinen 2007.) Periaatteessa oppilailla pitäisi siis olla hyvät mahdollisuudet osallistua koulun toimintakulttuurin kehittämiseen. Oppilaskunnan hallitukseen kuuluu kuitenkin vain pieni osa koulun oppilaista ja muut oppilaat voivat kokea vaikuttamismahdollisuudet vähäisiksi. Kouluissa onkin tärkeää kehittää monenlaisia osallisuutta.

Helsingissä oppilaiden osallisuuteen liittyvät muuttajat olivat vain heikosti yhteydessä yläluokkalaisten hyvinvointiin, kun sitä mitattiin oirehtimisella, koulu-uupumuksella, koulu-kiusaamisella ja opiskeluvaikeuksilla. Aikaisemmin Helsingissä tehdyn Kouluterveyskyselyn tutkimuksen mukaan oppilaiden osallisuus oli kuitenkin yhteydessä hyvään mielialaan. Vaikuttamismahdollisuutensa erinomaisiksi kokevista yläluokkalaisista lähes joka kolmannen mieliala oli erittäin hyvä. (Luopa ym. 2006.) Myös muissa tutkimuksissa osallisuuden on havaittu lisäävän oppilaiden hyvinvointia (Savolainen 2001; Konu 2002). Oppilaiden osallisuuden vaikutus oppilaiden hyvinvointiin voi olla myös välillistä. Se lisää yhteisöllisyyttä koulussa ja sitä kautta parantaa vuorovaikutussuhteita ja vähentää kiusaamista.

Yhteisöllisyys luo turvallisuutta

Yläluokkalaisten vertaissuhteissa on tapahtunut Helsingissä sekä myönteistä että kielteistä kehitystä. Aikaisempaa useammilla oppilailla oli läheisiä ystäviä ja luokan oppilaiden koettiin viihtyvän paremmin yhdessä. Toisaalta työrauhaan ja turvallisuuteen liittyvissä tekijöissä on tapahtunut Helsingin yläluokkalaisilla käänne huonompaan vuonna 2006: vaikeudet koulukavereiden kanssa toimeentulemisessa ja ryhmätyöskentelyssä, koulukiusaaminen, väkivaltatilanteet ja koulutapaturmat ovat lisääntyneet hieman. WHO-Koululaistutkimuksessa oppilaiden välisiä suhteita hyvänä pitävien osuus pysyi lähes samana vuosina 1998–2006 ja oppilaiden kokemus turvallisuudesta koulussa yleistyi merkittävästi vuodesta 2002 vuoteen 2006 (Kämppi ym. 2008).

Monet oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen liittyvät tekijät – läheisten ystävien puuttuminen, huonosti yhdessä viihtyvä luokka ja vaikeudet tulla toimeen koulukavereiden kanssa – olivat Helsingin yläluokkalaisilla yhteydessä koulukiusatuksi joutumiseen. Koulukiusatuksi joutuminen oli vahvasti yhteydessä päivittäisiin oireisiin ja koulu-uupumukseen. Aikaisemmissa tutkimuksissa koulun huonon työilmapiirin on todettu olevan yläluokkalaisilla yhteydessä koulukiusatuksi joutumiseen ja kiusaamisen ja turvattomuuden tunteen olevan yhteydessä runsaaseen oireiluun (Savolainen 2001; Luopa ym. 2006, 2008).

Helsingissä kaksi kolmesta yläluokkalaisesta ilmoitti, etteivät koulun aikuiset ole puuttuneet koulukiusaamiseen. Jos kiusaamiseen ei puututa, kiusatun luottamuksen puute vertaissuhteissa voi lisääntyä, jolloin vertaisryhmiin kiinnittyminen vaikeutuu (Pörhölä 2008). Lisäksi vaarana on, että sosiaalinen aggressio aletaan koulussa vähitellen nähdä hyväksyttävänä. Koulun ilmapiiriä on tarpeen arvioida jatkuvasti, jotta tällaiseen tilanteeseen ei päädytä. Koulussa on tiedostettava kiusaajien, uhrien ja sivustakatsojien väliset valtasuhteet ja laadittava niiden poistamiseksi koulukohtainen ohjelma. (Twemlow ym. 2001, 2003.) Aikaisemmin Helsingissä on havaittu, että koulun työilmapiiriin hyväksi kokevista yläluokkalaisista vain prosentti on koulukiusatuja (Luopa ym. 2006).

Opetusalan ammattijärjestön (2009) selvityksessä turvattomuuden vähentämiseksi opettajat toivoivat esimerkiksi lisää turvallisuuskoulutusta, pienempiä opetusryhmiä sekä oppilashuollon henkilöstön lisäämistä. Peruskoulujen turvallisuutta Helsingissä pohtineen työryhmän mielestä turvallisuustyön pääpainon tulee olla turvallisuutta rakentavassa ja ongelmia ennalta ehkäisevässä toiminnassa. Samanaikaisesti tulee selkeyttää ja kehittää koulujen toimintata-

poja varhaisen puuttumisen ja ongelmien hoidon alueella. (Peruskoulujen kehittäminen turvalliseksi oppimis- ja työympäristöiksi 2003.)

Kiusaamisen ehkäisemiseen tarkoitettuna KiVa koulu -ohjelman toimenpideohjelmassa kiusaamattomuutta tuetaan yhteisöllisesti koko luokan kanssa ja tähän mennessä saadut tulokset ovat lupaavia (Opetusministeriö 2008). Panostamalla koulun sosiaaliseen ilmapiiriin voidaan ennaltaehkäistä nuorten pahoinvointia. Sekä opettajat että oppilaat ovat omalta osaltaan luomassa positiivisesti tai negatiivisesti vaikuttavaa ilmapiiriä. Yhteisöllisesti tukevan ja kontrolloivan ilmapiirin luominen edellyttää tiiviitä yhteisöllisiä ryhmiä, joissa oppilaat tuntevat hyvin toisensa ja opettaja tuntee hyvin oppilaansa. (Ellonen 2008.) Yhteisöllisessä koulussa kaikki yhteisön jäsenet voivat vaikuttaa ja tuntea työnsä merkitykselliseksi ja saada tukea ja arvostusta (Opetusministeriö 2005).

Ylimoitettut odotukset, kiireisyys ja uupumus

Usean vuoden ajan puolet helsinkiläisistä yläluokkien oppilaista koki luokan työrauhan hyväksi, mutta viime vuosina työrauha on heikentynyt. Lisäksi oppilaat kokevat sekä työympäristön rauhattomuuden että kiireisyyden lisääntyneen. Rauhattomuus on lisääntynyt myös kouluruokalassa. Koulun työmäärää liian suurena pitävien osuus yläluokkalaisista on pienentynyt pojilla, mutta tytöillä osuus oli yhtä suuri kuin kymmenen vuotta sitten. WHO-Koululaistutkimuksen mukaan koulutyön rasittavuudessa ei ollut havaittavissa selkeää trendiä vuosina 1994–2006 (Kämppi ym. 2008). Helsinkiläisoppilaiden kokemukset työmäärästä heijastavat ajan henkeä. Myös aikuiset kokevat työmääränsä ja siitä johtuvan kiireisyyden lisääntyneen työpaikoilla (ks. esim. Siltala 2004).

Vaikeudet opiskelussa olivat edelleen yleisiä Helsingin yläluokkalaisilla vuonna 2008. Yleisimpiä olivat vaikeudet itsenäisessä opiskelussa, kuten kokeisiin valmistautumisessa, läksyjen ja omatoimisten tehtävien tekemisessä sekä sopivan opiskelutavan löytämisessä. Varsinkin lukioon jatkavilla oppilailla näiden opiskelutaitojen tärkeys korostuu, koska lukion kursimuotoinen työskentelytapa vaatii enemmän omatoimisuutta ja itsenäisyyttä.

Perusopetuksen laatukriteerien (2009) mukaan koululla täytyy olla käytettävissään riittävät resurssit oppilaan ohjaamiseen, esimerkiksi opiskelutaitojen opettamiseen ja oppimisvaikeuksissa auttamiseen. Oppilaan valmiudet keskittyneeseen, itsenäiseen ja vastuulliseen työskentelyyn vaikuttavat merkittävästi koulun tavoitteiden toteutumiseen (Scheinin 1999). Itsenäisen työskentelyn ohella oppilaiden on tärkeä harjaantua myös ryhmätyöhön, jossa lähtökohtana on vuorovaikutukseen perustuva ajatusten jakaminen ja vastaanottaminen (Kuusela 2000). Tämän tutkimuksen tulosten mukaan Helsingin peruskouluissa on tarpeen panostaa entistä enemmän opiskelutaitojen opettamiseen. Heikoimmat valmiudet yläluokkalaisilla oli itsenäisessä opiskelussa.

Koulun liian suuri työmäärä ja kiireisyys olivat Helsingin yläluokkalaisilla vahvasti yhteydessä runsaaseen oirehtimiseen, koulu-uupumukseen ja opiskeluvaikeuksiin. Myös vaikeudet opetuksen seuraamisessa oppitunneilla, läksyjen tekemisessä ja itselle parhaan opiskelutavan löytämisessä olivat yhteydessä koulu-uupumukseen. Kouluterveyskyselyn valtakunnallisessa raportissa todettiin muiden oppilaiden kiusaamisen ja vaikeuksien opiskelussa olevan yhteydessä toisiinsa (Luopa ym. 2008). Opettajan onkin tärkeä tiedostaa hyvinvoinnin ja opiskeluvaikeuksien väliset yhteydet, jotta hän voi tarjota oppilaalle tukea opiskelussa. Täytyy kuitenkin pitää mielessä, että syys-seuraussuhde voi olla molempiin suuntiin, esimerkiksi koulu-uupumus voi johtaa opiskeluvaikeuksiin tai opiskeluvaikeudet koulu-uupumukseen.

Peruskoulun yläluokkia koskeva opetussuunnitelma edellyttää oppilailta loogista ja abstraktia ajattelukykyä ja käsitteellisyttä. Kuitenkin tutkimusten mukaan vain kolmasosa väestöstä saavuttaa tämän tason. (Kuusela 2000.) Voidaan kysyä, onko yläluokkien opetussuunnitelma laadittu liian vaativaksi. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita uusitaan parhaillaan. Uusimisprosessissa on pidettävä mielessä sekä oppilaan että opettajien jaksaminen ja hy-

vinvointi. Kuntaliiton asiantuntijaselvitys esittääkin, että peruskoulun tuntijakoa ja opetus-suunnitelmaa tulee joustavoittaa erityisesti yläluokkien osalta (Juva ym. 2009).

Matalan kynnyksen tukea vaikeuksiin

Joka kymmenes Helsingin yläluokkalainen sai puutteellisesti apua koulutyöhön liittyvissä vaikeuksissa ja noin joka seitsemäs ei saanut apua muissa kuin koulutyöhön liittyvissä ongelmissa. Avun saamisessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina. Myöskään pääsyssä kouluterveydenhoitajan, -lääkärin, -kuraattorin tai -psykologin vastaanotolle ei ole tapahtunut muutoksia. Muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä ongelmissa Helsingin yläluokkalaiset kokivat saavansa helpoimmin apua kouluterveydenhoitajalta ja -lääkäriltä sekä oppilaanohjaajalta. Vaikka koulun lääkärin vastaanotolle pääsy koettiin huomattavasti yleisemmin vaikeaksi kuin kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy, oppilaat kokivat saavansa apua ongelmiinsa molemmilta yhtä hyvin. Vaikeinta apua oli saada opettajalta, koulukuraattorilta ja -psykologilta – neljä kymmenestä yläluokkaisesta koki saavansa heiltä huonosti apua muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Ellosen (2008) tutkimuksessa oppilaat kokivat saavansa parhaiten tukea opetushenkilökunnalta.

Oppilaiden kriittiset käsitykset tuen saamismahdollisuudesta voivat johtua siitä, että kynnyksen tuen hakemiseen on oppilaille liian korkea. Lähes joka viides yläluokkalainen ei tiedä, mistä voi kysyä apua ongelmatilanteissa (Savolainen 2001). Helsingissä tukea tarvitsevia oppilaita on keskimääräistä kuntaa enemmän. Koulukuraattoripalvelut kattavat peruskoulussa kaikki luokka-asteet ja koulupsykologipalvelut painottuvat 1.–6. luokille. Kuraattorien ja psykologien työhön koulussa kuuluu asiakastyön ohella oppimisympäristön kehittäminen. Tämän tutkimuksen mukaan koulukuraattoripalveluiden ja erityisesti koulupsykologipalvelujen tulisi olla nykyistä helpommin yläluokkalaisten saatavilla. Helsingin nuoret toivovat, että oppilashuollon työntekijät olisivat näkyvämmiin läsnä koulun arjessa ja että palvelujen saatavuudesta ja sisällöstä keskusteltaisiin oppilaiden kanssa joka lukuvuosi (Nuorisosiisäntakeskus 2009a).

Avun puute koulunkäyntiin liittyvissä vaikeuksissa oli Helsingin yläluokkaisilla vahvassa yhteydessä niin oirehtimiseen, koulu-uupumukseen kuin opiskeluvaikeuksiin. Aikaisemmissa tutkimuksissa puutteet avun saannissa olivat yhteydessä opiskeluvaikeuksiin ja avun saaminen oli yhteydessä kiusaamattomuuteen (Konu 2002; Luopa ym. 2006). Savolaisen (2001) tutkimuksessa todettiin yhteys tukipetoksen saatavuuden ja oppilaiden hyvinvoinnin välillä. Ellosen (2008) tutki sosiaalisen tuen ja masentuneisuuden välistä yhteyttä ja totesi, että sosiaalisen tuen epätasainen jakautuminen koulussa oppilaiden kesken lisäsi oppilaiden masentuneisuutta.

Opettajan tehtävä on tukea oppilaan kasvua. Opettajat ovat koulun arjessa koko ajan läsnä, joten oppilaille on luontevaa kääntyä opettajan puoleen niin koulunkäyntiä kuin muitakin asioita koskevissa pulmissa. Lisäksi oppilaalle on tärkeää kokea, että opettaja kuulee häntä myös muissa kuin ongelmatilanteissa. Savolaisen (2001) mukaan suuret opetusryhmät ja henkilöstön lisääntyneet työpaineet sekä koulussa että kouluterveydenhuollossa sekä vaihtuvat aineopettajat voivat vaikeuttaa luottamuksellisten välien syntymistä oppilaan ja opettajan välille. Suuri enemmistö opettajista toivoo sekä kouluterveydenhuollon henkilöstön että koulupsykologien, -kuraattoreiden ja oppilaanohjaajien lisäämistä oppilaan tueksi (Opettajien ammattijärjestö 2009). Oppilashuollon henkilöstön lisäämisen ohella voitaisiin parantaa opettajien valmiuksia vastata oppilaiden erilaisiin kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin haasteisiin. Silloin oppilaan kynnyksen avun hakemiseen olisi mahdollisimman matala ja apu tarvittaessa lähellä. Tehostetun tuen ja erityisen tuen käytäntöjä kehittävässä KELPO-kehittämistoiminnassa päämääränä on ennaltaehkäisevien tukitoimenpiteiden tehostaminen, tuen antaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja opetuksen järjestäminen riittävän pienissä opetusryhmissä (Opetushallitus 2008).

Lopuksi

Helsingissä tavoitteena on oppimisympäristönä innostava ja kannustava koulu, joka on ilmapiiriltään ystävällinen ja jossa huolehditaan oppilaiden ja henkilöstön turvallisuudesta ja mahdollisuudesta onnistumiseen ja hyviin tuloksiin opiskelussa ja työssä (Peruskoulujen kehittäminen turvallisiksi oppimis- ja työympäristöiksi 2003). Hyvässä oppimisympäristössä oppilaille on aikaa ja rauhaa kasvaa ja oppia kiireettömästi, henkinen ilmapiiri on hyvä ja oppilaille on tarjolla riittävästi tukea (Piispanen 2008).

Oppilaan hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että hänellä on mahdollisuus opiskella omien taitojensa ja kykyjensä mukaisesti sekä saada kannustusta ja rohkaisua (Konu 2002, 60). Opettajien ja oppilaiden vuorovaikutussuhteet, oppilaiden kuuleminen, oppilaiden keskinäiset suhteet, kiusaaminen ja muu väkivalta sekä niihin puuttuminen ovat vahvasti kytkeytyneet toisiinsa. Ne kuvastavat kukin omalta osaltaan koulun ilmapiiriä ja toimintakulttuuria. Monet asiat puhuvat sen puolesta, että opetusta tukeva ryhmäkoko, pysyvämmät ryhmäkokooppa- not ja koulun toimintakulttuurin muuttaminen yhteisöllisemmäksi edistävät oppilaiden henkistä turvallisuutta ja hyvinvointia. Vähemmän vaativa opetussuunnitelma helpottaisi sekä oppilaisiin että opettajiin kohdistuvia työpaineita ja niistä johtuvaa kiireisyyttä. Oppilaiden hyvinvoinnin kannalta on myös tärkeää, että opettajat kokevat entistä voimakkaammin oppilaiden kasvatustyön kuuluvan työhönsä.

Oppilashuolto kuuluu kaikkien koulussa toimivien aikuisten vastuulle. Opettaja on jatkuvasti tekemisissä oppilaiden kanssa ja hänellä on parhaat mahdollisuudet ongelmien varhaiseen havaitsemiseen. Siksi opettajalle täytyy luoda enemmän mahdollisuuksia ja valmiuksia oppilaan tukemiseen myös muissa kuin oppimiseen liittyvissä asioissa. Tähän opettajien on saatava tukea muulta ammattihenkilöstöltä sekä täydennyskoulutusta. Opetusministeriössä (2009) on parhaillaan valmisteilla hallituksen esitys perusopetuslain muuttamisesta varhaisen ja ennalta ehkäisevän tuen vahvistamiseksi. Muutosesitykset edellyttävät opettajalta oppilaan tuen tarpeen varhaista tunnistamista ja huomion kiinnittämistä oppilaan hyvinvointiin. Tarkoitus on korostaa opettajan tarvitsemaa moniammatillista yhteistyötä oppilashuollon ammattihenkilöstön kanssa ja näiltä saatavan tuen merkitystä.

Helsingin peruskoulun yläluokkalaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi löytyi parannettavaa monista oppimisympäristön tekijöistä. Oppilaiden hyvinvoinnin kannalta ihanteellinen oppimisympäristö on yhteisöllinen ja kiireetön koulu, jossa opetusryhmien koko tukee oppimista, työpisteet joustavat oppilaan mukaan, oppilaita ei kiusata, oppimistavoitteet ovat kohtuullisia ja oppilas saa helposti tukea opiskelussa.

Lähteet

- Arponen, Anu-Leena: "Miten nuo pienet ossaa ajatella niin fiksusti?" Lasten mielipiteitä arkiympäristöstään. Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiä 1:2007. Sosiaali- ja terveysministeriö / Lapsiasiavaltuutetun toimisto, 2007. <http://www.lapsiasia.fi> [luettu 19.1.2009]
- Ellonen, Noora: Kasvuyhteisö nuoren turvana. Tampere: Tampere University Press & Nuorisotutkimusverkosto, 2008.
- Juva, Simo & Kangasvieri, Anneli & Välijärvi, Jouko: Kuntaperustaisen koulutusjärjestelmän kehittäminen. Helsinki; Suomen Kuntaliitto, 2009.
- Kalalahti, Mira: Opiskelu ympäristöstä kouluympäristöön? *Kasvatus* 38 (2007): 5, 417–431.
- Konu, Anne: Oppilaiden hyvinvointi koulussa. *Acta Universitatis Tamperensis* 887. Tampere: Tampereen yliopisto, 2002.
- Kouluterveydenhuollon laatusuositus. Oppaita 2004:8. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö & Suomen Kuntaliitto, 2004.
- Kuusela, Jorma: Tieteellisen paradigman mukaisen ajattelun kehittyminen peruskoulussa: kahden interventiomenetelmän vertaileva tutkimus peruskoulun kuudesluokkalaisilla. Helsinki: Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos, 2000.
- Kämppi, Kristiina & Välimaa, Raili & Tynjälä, Jorma & Haapasalo, Ilona & Villberg, Jari & Kannas, Lasse: Peruskoulun 5., 7. ja 9. luokan oppilaiden koulukokemukset ja koettu terveys. WHO-Koululaistutkimuksen trendejä vuosina 1994–2006. Helsinki: Opetushallitus & Jyväskylän yliopisto, 2008.
- Luopa, Pauliina & Pietikäinen, Minna & Jokela, Jukka: Koulukiusaaminen peruskoulun yläluokilla 2000–2007. Opetusministeriön julkaisuja 2008:7. Helsinki: Opetusministeriö, 2008.
- Luopa, Pauliina & Pietikäinen, Minna & Jokela, Jukka: Mistä tukea? Helsingin nuorten masentuneisuus, koulukiusaaminen ja luvattomat poissaolot vuosina 1996–2006. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2006.
- Manninen, Jyri & Burman, Anne & Koivunen, Annukka & Kuittinen, Esko & Luukannel, Saara & Passi, Saara & Särkkä, Hanna: Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Helsinki: Opetushallitus, 2007.
- Nuorisoasiainkeskus: Avoimet Foorumit 2008. Putoaako nuori? Kestääkö verkko? [Http://nuoriso/hel.fi](http://nuoriso/hel.fi) > Osallistu ja vaikuta > Hesän Nuorten Ääni > Avoimet Foorumit, 2009a [luettu 28.2.2009].
- Nuorisoasiainkeskus: Hesän Nuorten Ääni. [Http://nuoriso/hel.fi](http://nuoriso/hel.fi) > Nuorisoasiainkeskus > Osallistu ja vaikuta > Hesän Nuorten Ääni, 2009b [luettu 11.2.2009].
- Opetusalan ammattijärjestö OAJ & Educa 2009 -messut: Turvallinen opinahjo? -tutkimus. Tiedote 14.1.2009, 2009.
- Opetushallitus: KELPO - tehostetun ja erityisen tuen kehittämistoiminta. <http://www.edu.fi> > Hankkeita > KELPO - tehostetun ja erityisen tuen kehittämistoiminta, 2008. [luettu 5.2.2009].
- Opetusministeriö: KiVa Koulu -ohjelma vähentää kiusaamista merkittävästi. Opetusministeriön tiedote 6.8.2008, 2008.
- Opetusministeriö: Kouluhyvinvointityöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:27. Helsinki: Opetusministeriö, 2005.

- Opetusministeriö: Luonnos Hallituksen esityksestä Eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta. 2009.
- Peruskoulujen kehittäminen turvallisiksi oppimis- ja työympäristöiksi. Turvallisuustyöryhmän muistio. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja B 1:2003. Helsinki: Helsingin kaupunki, 2003.
- Perusopetuksen laatukriteerit – Väliraportti. Helsinki: Opetusministeriö, 2009. <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2009/02/laatukriteerit.html> [luettu 5.2.2009].
- Perusopetuksen opetussuunnitelman kuntakohtainen osuus. Helsinki: Helsingin kaupunki, 2005.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Oppivelvollisille tarkoitettun perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet. Lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Opetushallitus, 2004.
- Piispanen, Maarika: Hyvä oppimisympäristö. Oppilaiden, vanhempien ja opettajien hyvinvointikäsitysten kohtaaminen peruskoulussa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, 2008.
- Pirttinen, Susanna: Oppilaiden osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet. Teoksessa: Rimpelä, Matti & Rigoff, Anne-Marie & Kuusela, Jorma & Peltonen, Heidi (toim.) Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskoulussa – perusraportti kyselystä 7.–9. vuosiluokkien kouluille. Vammala: Opetushallitus & Stakes, 2007, 49–55.
- Pörhölä, Maili: Koulukiusaaminen nuoren hyvinvointia uhkaavana tekijänä – miten käy kiusatun ja kiusaajan vertaissuhteille? Teoksessa: Autio, Minna & Eräranta, Kirsi & Myllyniemi, Sami (toim.): Polarisoituvat nuoruus. Nuorten elinolot -vuosikirja 2008. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisasianneuvottelukunta & Stakes, 2008, 94–104.
- Saarni, Lea & Rimpelä, Arja & Nummi, Tapio & Kaukiainen, Anneli & Salminen, Jouko & Nygård, Clas-Håkan: Do ergonomically designed school workstations decrease musculoskeletal symptoms in children? A 26-month prospective follow-up study. *Applied Ergonomics* (2008) (Painossa).
- Savolainen, Annikki: Koulu työpaikkana. Työolojen itsearviointi ja kehittämistarpeet oppilaiden ja henkilöstön näkökulmasta. *Acta Universitatis Tamperensis* 830. Tampere: Tampereen yliopisto, 2001.
- Scheinin, Patrik: Kouluun liittyvä minäkäsitys ja itsetunto. Teoksessa: Hautamäki, Jarkko & Arinen, Pekka & Bergholm, Bettina & Hautamäki, Airi & Kupiainen, Sirkku & Kuusela, Jorma & Lehto, Juhani & Niemivirta, Markku & Scheinin, Patrik: Oppimaan oppiminen alasteilla. Oppimistulosten arviointi 3/1999. Helsinki: Opetushallitus, 1999, 157–184.
- Siltala, Juha: Työelämän huonontumisen lyhyt historia – Muutokset hyvinvointivaltion ajasta globaaliin hyperkilpailuun. Otava: Helsinki, 2004.
- Twemlow, Stuart & Fonagy, Peter & Sacco, Frank: An innovative psychodynamically influenced approach to reduce school violence. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry* 40 (2001): 3, 377–379.
- Twemlow, Stuart & Fonagy, Peter & Sacco, Frank: Modifying social aggression in schools. *Journal of Applied Psychoanalytic Studies* 5 (2003): 2, 211–222.

LIITE 1

Kouluterveyskyselyn julkaisut ja raportit Helsingissä

- Kuusela, Jorma: Raportti Helsingin oppimistulosten arviointien ja kouluterveyskyselyjen yhdistämisestä. Opetushallituksen, Stakesin ja Helsingin kaupungin opetusviraston yhteistyöhanke. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja A3:2004. Helsinki: Helsingin kaupungin opetusvirasto, 2004.
- Liinamo, Arja & Rimpelä, Matti & Kosunen, Elise & Jokela, Jukka: Kouluterveys 1996 Helsingissä. Seksuaaliopetus ja seurustelukokemukset 14–16 -vuotiailla huhtikuussa 1996. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 1998.
- Luopa, Pauliina & Harju, Hanna & Puusniekka, Riikka & Sinkkonen, Annikka & Jokela, Jukka, & Kinnunen, Topi & Pietikäinen, Minna: Kouluterveys 2008: Helsingin kuntaraportti. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2008.
- Luopa, Pauliina & Harju, Hanna & Puusniekka, Riikka & Sinkkonen, Annikka & Jokela, Jukka, & Kinnunen, Topi & Pietikäinen, Minna: Kouluterveys 2008: Pääkaupunkiseudun raportti. Helsinki: Stakes, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Kauniaisten kaupunki, Vantaan kaupunki, 2008.
- Luopa, Pauliina & Orre, Soili & Hagelberg, Eva & Jokela, Jukka & Rimpelä, Matti: Kouluterveys 2002: Helsingin kuntaraportti. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2002.
- Luopa, Pauliina & Orre, Soili & Hagelberg, Eva & Jokela, Jukka & Rimpelä, Matti: Kouluterveys 2002: Pääkaupunkiseudun raportti. Helsinki: Stakes, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Kauniaisten kaupunki, Vantaan kaupunki, 2002.
- Luopa, Pauliina & Pietikäinen, Minna & Jokela, Jukka: Mistä tukea? Helsingiläisnuorten masentuneisuus, koulukiusaaminen ja luvattomat poissaolot vuosina 1996–2006. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2006.
- Luopa, Pauliina & Räsänen, Minna & Jokela, Jukka: Missä mennään? Helsingiläisnuorten päihdekäyttytymisen suuntia 1996–2004. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2004.
- Luopa, Pauliina & Sinkkonen, Annikka & Jokela, Jukka & Puusniekka, Riikka & Pietikäinen, Minna: Kouluterveys 2006: Pääkaupunkiseudun raportti. Helsinki: Stakes, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Kauniaisten kaupunki, Vantaan kaupunki, 2006.
- Nummelin, Raija & Luopa, Pauliina & Rimpelä, Matti & Jokela, Jukka: Kouluterveyskysely Helsingissä vuosina 1995–2000. Katsaus kyselyyn ja sen tuloksiin. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja A 7. Helsinki: Helsingin kaupunki, Stakes, 2001.
- Nummelin, Raija & Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina & Stubbe, Jennifer & Jokela, Jukka: Seksuaalikasvatus helsinkiläisten yläasteiden haasteena. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja A 9. Helsinki: Helsingin kaupunki, Stakes, 2000.
- Ojajärvi, Anni & Sinkkonen, Annikka & Jokela, Jukka & Luopa, Pauliina & Räsänen, Minna: Kouluterveys 2004: Helsingin kuntaraportti. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2004.
- Puusniekka, Riikka & Harju, Hanna & Sinkkonen, Annikka & Jokela, Jukka & Kinnunen, Topi & Luopa, Pauliina & Pietikäinen, Minna: Kouluterveys 2008: Helsingin kuntaraportti ammattiin opiskelevista. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2008.
- Puusniekka, Riikka & Sinkkonen, Annikka & Jokela, Jukka & Luopa, Pauliina & Pietikäinen, Minna: Kouluterveys 2006: Helsingin kuntaraportti. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2006.
- Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina & Jokela, Jukka: Kouluterveyskysely Helsingissä 1996 ja 1998: Muutokset nuorten koulukokemuksissa, terveydessä ja päihteiden käytössä. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 1998.

- Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina & Jokela, Jukka: Kouluterveyskysely Helsingissä 1998. Nuorten koulukokemukset, terveys ja päihteiden käyttö suurpiireittäin. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 1999.
- Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina & Jokela, Jukka: Kouluterveyskysely Helsingissä 2000: Koulukokemukset, terveys ja päihteiden käyttö. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 2000.
- Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina & Jokela, Jukka & Lahti-Koski, Marjaana: Kouluterveys 1996 -tutkimus: Nuorten ruokailu- ja liikuntatottumukset Helsingin peruskouluissa huhtikuussa 1996. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 1998.
- Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina & Jokela, Jukka & Liinamo, Arja & Siivola, Matti: Kouluterveys 1996 -tutkimus: Kouluviihtyvyys, terveys ja terveystottumukset Helsingissä huhtikuussa 1996. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupunki, 1997.
- Rimpelä, Matti & Luopa, Pauliina & Siivola, Matti: Kouluterveys 1995 -tutkimus: Humalaa ja huumeita Helsingissä. Tutkimus peruskoulun, lukion ja ammattioppilaitosten oppilaiden alkoholin ja huumeiden käytöstä joulukuussa 1995. Perusraportti. Helsinki: Stakes, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto, Päihdeasiaintoimisto, 1996.
- Räsänen, Minna & Sinkkonen, Annikka & Jokela, Jukka & Luopa, Pauliina: Kouluterveys 2004: Pääkaupunkiseudun raportti. Helsinki: Stakes, Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Kauniaisten kaupunki, Vantaan kaupunki, 2004.

LIITE 2

Kouluterveyskyselyyn vastanneiden lukumäärä kouluittain peruskoulun 8. ja 9. luokilla vuosina 1996–2008

	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Ala-Malmin peruskoulu	94	108	119	110	118	105	105
Albertin koulu	-	11	6	10	7	13	-
Aleksis Kiven peruskoulu	132	112	114	139	182	138	170
Alppilan yläasteen koulu	-	-	-	192	192	165	159
Apollon yhteiskoulu	171	190	116	156	135	117	160
Arabian peruskoulu	-	-	-	-	-	50	56
Aurinkolahden peruskoulu	-	-	-	-	94	104	125
Botby högstadieskola	72	88	107	94	120	144	133
Elias-koulu	57	74	41	42	52	54	51
Englantilainen koulu	49	-	65	32	-	-	65
Etu-Töölön yläasteen koulu	90	98	101	115	64	145	122
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	107	112	97	123	132	125	119
Haagan peruskoulu	-	-	-	-	-	144	159
Helsingin Kristillinen koulu	15	44	36	39	47	57	82
Helsingin normaalilyseo	179	156	156	155	169	158	144
Helsingin Rudolf Steiner-koulu	84	82	89	135	82	65	88
Helsingin saksalainen koulu	80	92	84	88	97	81	72
Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu	174	175	183	175	180	181	184
Helsingin Uusi yhteiskoulu	163	101	105	119	157	119	165
Helsingin yhteislyseo	213	233	250	261	264	260	245
Herttoniemen yhteiskoulu	129	157	147	177	216	205	213
Hiidenkiven peruskoulu	249	214	172	217	93	270	290
Hillerikujan koulu	-	35	15	17	11	29	-
HY Viikin normaalikoulu	123	133	160	159	163	138	159
Högstadieskolan Lönkan	116	104	126	93	123	-	138
Högstadieskolan Svenska normallyceum	137	159	133	141	-	164	137
Itäkeskuksen peruskoulu	158	166	182	166	180	136	130
Jakomäen yläasteen koulu	78	79	76	82	86	70	66
Juutalainen koulu	13	21	-	15	19	16	24
Kallahden peruskoulu	-	-	-	-	138	146	131
Kampin koulu	-	15	21	-	-	-	-
Kannelmäen peruskoulu	157	152	217	145	163	110	144
Karviaistien koulu	-	-	-	13	-	10	16
Kruununhaan yläasteen koulu	223	252	264	290	271	295	289
Kulosaaren yhteiskoulu	-	162	188	208	266	212	243
Käpylän yläasteen koulu	185	189	163	162	173	178	166
Laajasalon yläasteen koulu	-	166	167	154	192	164	163
Lauttasaaren yhteiskoulu	153	200	138	142	157	133	210
Lemmilän koulu	-	-	1	-	-	4	4
Malmin yläasteen koulu	156	173	208	164	198	152	137
Maunulan yhteiskoulu	106	138	149	177	192	163	130
Meilahden yläasteen koulu	172	131	-	154	83	189	213
Munkkiniemen yhteiskoulu	-	221	225	225	289	271	278
Munksnäs högstadieskola	95	121	113	118	119	123	109
Myllypuron yläasteen koulu	105	101	81	85	81	71	80
Naulakallion koulu	18	10	-	10	16	22	23

taulukko jatkuu...

	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Ortonin koulu	7	9	7	11	15	-	-
Oulunkylän yhteiskoulu	245	278	-	210	246	280	271
Outamon koulu	-	-	17	20	23	21	26
Pakilan yläasteen koulu	263	331	265	238	339	322	300
Pitäjänmäen peruskoulu	129	81	105	76	97	111	76
Pohjois-Haagan yhteiskoulu	129	211	226	225	192	227	247
Porolahden peruskoulu	179	172	145	147	150	170	217
Puistolan peruskoulu	196	217	198	209	243	268	274
Pukinmäen peruskoulu	169	188	177	124	170	181	190
Ressun peruskoulu	133	173	147	134	-	136	75
Ruskeasuon koulu	33	-	14	14	-	4	-
Suomalais-venäläinen koulu	77	-	75	67	120	80	80
Suutarilan yläasteen koulu	233	271	258	280	239	186	218
Tehtaanpuiston yläasteen koulu	-	171	208	212	221	165	208
Toivolan koulu	14	31	17	-	34	31	32
Torpparinmäen peruskoulu	-	-	16	53	59	89	105
Töölön yhteiskoulu	120	132	135	132	152	140	157
Vartiokylän yläasteen koulu	172	229	201	189	235	226	241
Vesalan yläasteen koulu	132	107	141	120	-	156	155
Vuosaaren yläasteen koulu	180	87	218	223	169	157	147
Yhtenäiskoulu	57	56	48	54	48	54	58
Åshöjdens grundskola	84	88	97	70	111	95	111
Vastanneiden lukumäärä yhteensä	6605	7607	7330	7907	8184	8595	9085

LIITE 3

Indikaattoreiden ja dikotomisoitujen muuttujien muodostaminen

Selitettävät indikaattorit

Päivittäin vähintään kaksi oiretta, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilaalla on ollut lähes päivittäin vähintään kaksi seuraavista oireista puolen vuoden aikana: niska- tai hartiakipuja, selän alaosan kipuja, vatsakipuja, jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta, ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia, vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin, päänsärkyä, väsymystä tai heikotusta.

Indikaattorin muodostus:

18. Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Selän alaosan kipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Vatsakipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1)
- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa=0; Lähes joka päivä=1). *Mukaan otettiin 2-8 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulu-uupumusta, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Lyhyt kuvaus: Koulu-uupumusta mitataan kolmella kysymyksellä, jotka perustuvat Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin BBI-10. Koulu-uupumus koostuu uupumusasteisesta väsymyksestä, kynnisestä asenteesta työhön ja opintojen merkityksen vähentymisestä sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunteesta opiskelijana.

Indikaattorin muodostus:

13. Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi liittyen?

- Tunnen hukkuvani koulutyöhön (Pisteytys: Ei juuri koskaan, Muutamana kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2)
- Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä (Pisteytys: Ei juuri koskaan, Muutamana kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2)
- Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani (Pisteytys: Ei juuri koskaan, Muutamana kerran kuussa=0; Muutamana päivänä viikossa=1; Lähes päivittäin=2). *Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia opiskelussa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Lyhyt kuvaus: Vaikeuksia opiskelussa mitattiin seuraavien asioiden avulla: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?

- Opetuksen seuraaminen oppitunneilla (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
- Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
- Kokeisiin valmistautuminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
- Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
- Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
- Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3)
- Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän=0; Melko paljon=1; Erittäin paljon=3). *Mukaan otettiin 3-21 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Lyhyt kuvaus: Oppilas on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.

Indikaattorin muodostus:

14. Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa tämän lukukauden aikana? (Pisteytys: Useita kertoja viikossa, Noin kerran viikossa=1; Harvemmin, Ei lainkaan=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Muut muuttajat

Opiskelutilojen ahtaus haittaa koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Opiskelutilojen ahtaus. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Melu ja kaiku haittaavat koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Melu, kaiku. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Sopimaton valaistus haittaa koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Sopimaton valaistus. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huono ilmanvaihto tai huoneilma haittaavat koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Huono ilmanvaihto tai huoneilma. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Lämpötila haittaa koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto). (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Likaisuus ja pölyisyys haittaavat koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Likaisuus, pölyisyys. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Epämukavat työtuolit tai -pöydät haittaavat koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Epämukavat työtuolit tai -pöydät. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Huonot sosiaalitilat haittaavat koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Huonot sosiaalitilat. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Tapaturmavaara haittaa koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Tapaturmavaara. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulun fyysisissä työoloissa puutteita, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa?

- Opiskelutilojen ahtaus (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Melu, kaiku (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Sopimaton valaistus (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Huono ilmanvaihto tai huoneilma (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto) (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Likaisuus, pölyisyys (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Epämukavat työtuolit tai -pöydät (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Huonot sosiaalitilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat) (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3)

- Tapaturmavaara (Pisteytys: Ei lainkaan=0; Melko vähän=1; Melko paljon=2; Erittäin paljon=3). *Mukaan otettiin 10–27 pistettä saaneet vastaajat.*

Opettajat eivät rohkaise ilmaisemaan omaa mielipidettä oppitunneilla, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

7. "Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Opettajat eivät ole kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

7. "Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

7. "Opettajat odottavat minulta liikaa koulussa." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=1; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Opettajat eivät kohtele oppilaita oikeudenmukaisesti, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

7. "Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia opettajien kanssa toimeentulemisessa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Opettajien kanssa toimeentuleminen (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Ei yhtään läheistä ystävää, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

95. Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi? (Pisteytys: Ei ole läheisiä ystäviä=1; On yksi läheinen ystävä, On kaksi läheistä ystävää, On useampia läheisiä ystäviä=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia koulukavereiden kanssa toimeentulemisessa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia ryhmätöskentelyssä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Työskentely ryhmissä. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Luokan oppilaat eivät viihdy hyvin yhdessä, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

7. "Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Työympäristön rauhattomuus haittaa koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi? Työympäristön rauhattomuus. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Kiireisyys haittaa koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi? Kiireisyys. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Luokassa ei ole hyvä työrauha, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

7. "Luokassani on hyvä työrauha." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Ruokasalissa ei ole rauhallista, % (tieto saatavilla vuodesta 2004)

Indikaattorin muodostus:

82. Millainen koulusi ruokailutilanne on yleensä? Ruokasalissa on rauhallista. (Pisteytys: Kyllä=0; Ei=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Pöytätoverini eivät käyttäydy hyvin, % (tieto saatavilla vuodesta 2004)

Indikaattorin muodostus:

82. Millainen koulusi ruokailutilanne on yleensä? Pöytätoverini käyttäytyvät hyvin. (Pisteytys: Kyllä=0; Ei=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Aikuisia ei syö kanssamme ruokasalissa, % (tieto saatavilla vuodesta 2004)

Indikaattorin muodostus:

82. Millainen koulusi ruokailutilanne on yleensä? Aikuisia syö kanssamme ruokasalissa. (Pisteytys: Kyllä=0; Ei=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulutapaturma lukuvuoden aikana, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Indikaattorin muodostus:

91. Onko Sinulle tämän lukuvuoden aikana sattunut koulussa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?

- Välitunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)

- Liikuntatunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)

- Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)

- Muulla tunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1)

- Koulumatkalla (Pisteytys: Ei kertaakaan=0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin=1). *Mukaan otettiin 1–5 pistettä saaneet vastaajat.*

Väkivaltatilanteet haittaavat koulutyötä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi? Väkivaltatilanteet. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulukiusaamiseen ei ole puututtu, % (tieto saatavilla vuodesta 2008)

Indikaattorin muodostus:

16. Jos sinua on kiusattu tai olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän lukukauden aikana, onko tilanteeseen puututtu koulun aikuisten toimesta? (Pisteytys: Ei=1; Kyllä=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Oppilaiden mielipiteitä ei oteta huomioon koulutyön kehittämisessä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

7. "Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Ei tiedä, miten koulussa voi vaikuttaa koulun asioihin, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Indikaattorin muodostus:

7. "Tiedän, miten koulussani voin vaikuttaa koulun asioihin." (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä=0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia opetuksen seuraamisessa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Opetuksen seuraaminen oppitunneilla. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia läksyjen tekemisessä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia kokeisiin valmistautumisessa, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Kokeisiin valmistautuminen. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia sopivan opiskelutavan löytämisessä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia omatoimisissa tehtävissä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia kirjoittamista vaativissa tehtävissä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikeuksia lukemista vaativissa tehtävissä, % (tieto saatavilla vuodesta 1998)

Indikaattorin muodostus:

9. Miten koulunkäyntisi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen. (Pisteytys: Ei lainkaan, Melko vähän=0; Melko paljon, Erittäin paljon=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri, % (tieto saatavilla vuodesta 1996)

Indikaattorin muodostus:

5. Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana? (Pisteytys: Jatkuvasti liian suuri, Melko usein liian suuri=1; Sopiva, Melko usein liian vähäinen, Jatkuvasti liian vähäinen=0). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta, % (tieto saatavilla vuodesta 2002)

Indikaattorin muodostus:

10. Jos sinulla on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa, kuinka usein saat apua?

- Koulussa (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten=0; Harvoin, En juuri koskaan=1)

- Kotona (Pisteytys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten=0; Harvoin, En juuri koskaan=1). *Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.*

Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Indikaattorin muodostus:

11. Jos Sinulla on muita kuin koulunkäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua seuraavilta henkilöiltä?

- Terveystenhoitajalta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)

- Lääkäriltä (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)

- Koulupsykologilta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)

- Koulukuraattorilta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1)

- Opettajalta (Pisteytys: Erittäin hyvin, Melko hyvin=0; Melko huonosti, Erittäin huonosti=1). *Mukaan otettiin 5 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Indikaattorin muodostus:

22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi terveydenhoitajan vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Indikaattorin muodostus:

22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi lääkärin vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Indikaattorin muodostus:

22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi kuraattorin vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle, % (tieto saatavilla vuodesta 2006)

Indikaattorin muodostus:

22. Jos jostakin syystä haluaisit mennä koulusi psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on mielestäsi päästä? (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo=0; Melko vaikea, Erittäin vaikea=1). *Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.*

LIITE 4

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Koulun fyysisissä työoloissa puutteita. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei	38	38	40	43	46	44
	Kyllä	62	62	60	57	54	56
	N	3483	3598	3969	3933	4034	4392
Tyttö*	Ei	34	34	38	41	38	37
	Kyllä	66	66	62	59	62	63
	N	3581	3640	3865	3847	4049	4393
Yhteensä**	Ei	36	36	39	42	42	41
	Kyllä	64	64	61	58	58	60
	N	7064	7238	7834	7780	8083	8785

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 2. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Epämukavat työtuolit tai -pöydät. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	14	12	13	15	15	14
	Melko vähän	31	30	33	34	37	34
	Melko paljon	31	31	31	31	29	29
	Erittäin paljon	24	27	23	20	19	23
	N	3708	3631	3994	4102	4273	4536
Tyttö*	Ei lainkaan	13	11	13	14	13	14
	Melko vähän	39	38	41	43	44	40
	Melko paljon	31	33	32	30	30	31
	Erittäin paljon	18	19	15	13	12	15
	N	3795	3679	3887	4037	4289	4508
Yhteensä**	Ei lainkaan	13	11	13	14	14	14
	Melko vähän	35	34	37	39	41	37
	Melko paljon	31	32	31	30	30	30
	Erittäin paljon	21	23	19	17	16	19
	N	7503	7310	7881	8139	8562	9044

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 3. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Huonot sosiaalitilat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat). Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	19	17	18	22	20	19
	Melko vähän	31	32	33	38	36	35
	Melko paljon	24	25	25	23	24	24
	Erittäin paljon	26	26	24	18	20	22
	N	3708	3634	3995	4102	4273	4538
Tyttö*	Ei lainkaan	15	13	16	16	15	15
	Melko vähän	34	36	37	42	38	36
	Melko paljon	30	31	29	29	29	30
	Erittäin paljon	22	20	19	13	18	19
	N	3788	3678	3887	4041	4292	4516
Yhteensä**	Ei lainkaan	17	15	17	19	18	17
	Melko vähän	33	34	35	40	37	35
	Melko paljon	27	28	27	26	27	27
	Erittäin paljon	24	23	21	15	19	21
	N	7496	7312	7882	8143	8565	9054

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 4. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Huono ilmanvaihto tai huoneilma. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	12	12	12	13	16	16
	Melko vähän	29	31	33	35	36	36
	Melko paljon	35	33	34	34	31	30
	Erittäin paljon	24	24	21	19	17	18
	N	3712	3631	3995	4095	4262	4536
Tyttö*	Ei lainkaan	7	7	7	8	9	10
	Melko vähän	29	31	33	35	36	35
	Melko paljon	40	39	40	39	38	38
	Erittäin paljon	25	23	19	17	17	17
	N	3795	3678	3887	4024	4267	4509
Yhteensä**	Ei lainkaan	9	10	10	10	12	13
	Melko vähän	29	31	33	35	36	35
	Melko paljon	38	36	37	36	35	34
	Erittäin paljon	24	24	20	18	17	18
	N	7507	7309	7882	8119	8529	9045

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 5. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Lämpötila (kuumeisuus, kylmyys, veto). Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	13	13	15	14	16	16
	Melko vähän	34	38	39	39	41	40
	Melko paljon	34	32	31	33	30	31
	Erittäin paljon	20	18	15	14	14	13
	N	3704	3634	3994	4098	4265	4535
Tyttö*	Ei lainkaan	6	5	5	5	5	6
	Melko vähän	30	31	33	33	32	33
	Melko paljon	41	41	43	44	44	42
	Erittäin paljon	23	23	19	18	19	19
	N	3792	3676	3886	4039	4287	4506
Yhteensä**	Ei lainkaan	10	9	10	9	11	11
	Melko vähän	32	34	36	36	37	37
	Melko paljon	37	36	37	39	37	37
	Erittäin paljon	21	20	17	16	16	16
	N	7496	7310	7880	8137	8552	9041

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 6. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Likaisuus, pölyisyys. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	22	23	25	27	27	25
	Melko vähän	42	40	42	43	44	44
	Melko paljon	23	23	23	20	21	20
	Erittäin paljon	13	15	11	10	9	11
	N	3709	3632	3996	4076	4235	4514
Tyttö*	Ei lainkaan	19	17	21	22	22	20
	Melko vähän	44	45	46	50	47	44
	Melko paljon	24	26	24	21	23	27
	Erittäin paljon	12	12	9	7	8	9
	N	3788	3676	3886	4028	4264	4496
Yhteensä**	Ei lainkaan	21	20	23	25	24	23
	Melko vähän	43	43	44	47	45	44
	Melko paljon	24	25	23	21	22	24
	Erittäin paljon	13	13	10	8	8	10
	N	7497	7308	7882	8104	8499	9010

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 7. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Melu, kaiku. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	23	24	22	23	23	23
	Melko vähän	48	47	48	50	50	48
	Melko paljon	23	21	22	22	22	23
	Erittäin paljon	6	8	8	6	6	7
	N	3672	3623	3985	4087	4263	4519
Tyttö*	Ei lainkaan	19	18	15	16	15	16
	Melko vähän	50	50	50	51	50	46
	Melko paljon	25	25	28	26	28	30
	Erittäin paljon	6	7	7	7	8	9
	N	3747	3669	3879	4023	4266	4503
Yhteensä**	Ei lainkaan	21	21	19	19	19	19
	Melko vähän	49	49	49	50	50	47
	Melko paljon	24	23	25	24	25	26
	Erittäin paljon	6	7	7	7	7	8
	N	7419	7292	7864	8110	8529	9022

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 8. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Opiskelutiilojen ahtaus. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	35	36	37	38	39	38
	Melko vähän	48	45	47	47	46	47
	Melko paljon	12	13	11	11	11	11
	Erittäin paljon	5	6	5	4	4	4
	N	3722	3633	3996	4101	4265	4538
Tyttö*	Ei lainkaan	33	33	35	36	36	36
	Melko vähän	51	52	53	52	51	51
	Melko paljon	14	13	10	10	11	11
	Erittäin paljon	3	2	2	2	2	2
	N	3804	3675	3887	4037	4286	4503
Yhteensä**	Ei lainkaan	34	35	36	37	38	37
	Melko vähän	49	48	50	49	48	49
	Melko paljon	13	13	11	11	11	11
	Erittäin paljon	4	4	3	3	3	3
	N	7526	7308	7883	8138	8551	9041

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 9. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Sopimaton valaistus. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	40	43	43	40	42	43
	Melko vähän	41	39	40	43	41	41
	Melko paljon	13	12	12	12	12	12
	Erittäin paljon	6	6	5	5	4	5
	N	3714	3632	3994	4003	4128	4489
Tyttö*	Ei lainkaan	39	39	41	38	38	39
	Melko vähän	43	43	42	45	45	43
	Melko paljon	14	15	14	14	14	14
	Erittäin paljon	4	4	3	3	3	4
	N	3794	3675	3886	3942	4171	4477
Yhteensä**	Ei lainkaan	40	41	42	39	40	41
	Melko vähän	42	41	41	44	43	42
	Melko paljon	14	13	13	13	13	13
	Erittäin paljon	5	5	4	4	4	4
	N	7508	7307	7880	7945	8299	8966

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 10. "Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	3	3	4	4	3	3	3
	Samaa mieltä	29	30	33	33	33	33	34
	Eri mieltä	51	52	47	50	50	50	50
	Täysin eri mieltä	17	16	16	14	13	14	13
	N	3253	3578	3614	3965	4100	4256	4520
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	2	2	3	3	2	3	3
	Samaa mieltä	27	29	33	35	37	35	35
	Eri mieltä	56	55	53	52	51	52	52
	Täysin eri mieltä	14	13	11	10	10	10	11
	N	3263	3649	3661	3858	4044	4274	4495
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	3	3	3	3	3	3	3
	Samaa mieltä	28	29	33	34	35	34	34
	Eri mieltä	53	54	50	51	51	51	51
	Täysin eri mieltä	16	15	14	12	12	12	12
	N	6516	7227	7275	7823	8144	8530	9015

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 11. "Opettajat kohtelevat meitä oppilaita oikeudenmukaisesti." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaita Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	5	5	5	8	7	7	8
	Samaa mieltä	44	46	50	53	54	57	54
	Eri mieltä	38	35	32	29	30	27	29
	Täysin eri mieltä	14	14	13	10	9	9	9
	N	3237	3548	3612	3959	4106	4252	4516
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	3	4	4	5	5	7	7
	Samaa mieltä	44	49	51	60	59	62	57
	Eri mieltä	44	40	38	30	31	27	31
	Täysin eri mieltä	9	8	7	5	5	5	5
	N	3249	3592	3649	3855	4029	4263	4479
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	4	4	5	6	6	7	7
	Samaa mieltä	44	47	50	57	57	60	56
	Eri mieltä	41	38	35	29	31	27	30
	Täysin eri mieltä	11	11	10	8	7	7	7
	N	6486	7140	7261	7814	8135	8515	8995

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 12. "Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaita Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	4	4	5	5	4	4	5
	Samaa mieltä	44	50	50	54	54	52	52
	Eri mieltä	43	38	34	34	35	37	36
	Täysin eri mieltä	10	9	10	8	6	7	7
	N	3244	3590	3611	3962	4107	4259	4515
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	2	4	4	5	4	4	5
	Samaa mieltä	47	49	53	54	55	52	51
	Eri mieltä	43	42	38	38	37	39	39
	Täysin eri mieltä	7	5	5	4	5	5	5
	N	3258	3680	3659	3869	4044	4279	4498
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	3	4	5	5	4	4	5
	Samaa mieltä	46	49	52	54	54	52	52
	Eri mieltä	43	40	36	36	36	38	37
	Täysin eri mieltä	8	7	7	6	6	6	6
	N	6502	7270	7270	7831	8151	8538	9013

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 13. "Opettajani odottavat minulta liikaa koulussa." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	7	7	9	7	6	6	7
	Samaa mieltä	30	26	27	26	25	28	29
	Eri mieltä	55	59	56	58	60	59	57
	Täysin eri mieltä	8	8	8	9	8	7	7
	N	3239	3549	3611	3952	4097	4256	4512
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	5	6	4	4	4	5	6
	Samaa mieltä	28	29	29	25	28	28	29
	Eri mieltä	60	60	60	64	62	61	60
	Täysin eri mieltä	7	6	7	7	7	5	6
	N	3256	3615	3655	3861	4035	4266	4497
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	6	7	6	6	5	6	6
	Samaa mieltä	29	28	28	26	26	28	29
	Eri mieltä	58	59	58	61	61	60	58
	Täysin eri mieltä	8	7	8	8	8	6	7
	N	6495	7164	7266	7813	8132	8522	9009

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 14. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Opettajien kanssa toimeentuleminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	29	31	33	33	35	36
	Melko vähän	47	46	47	47	48	45
	Melko paljon	15	15	14	14	13	14
	Erittäin paljon	9	8	7	6	4	6
	N	3539	3600	3964	4105	4279	4537
Tyttö*	Ei lainkaan	30	34	39	37	40	38
	Melko vähän	54	51	48	51	48	49
	Melko paljon	12	12	10	10	9	10
	Erittäin paljon	4	4	3	2	3	3
	N	3634	3665	3861	4052	4285	4505
Yhteensä**	Ei lainkaan	30	33	36	35	38	37
	Melko vähän	51	48	47	49	48	47
	Melko paljon	14	14	12	12	11	12
	Erittäin paljon	6	6	5	4	4	4
	N	7173	7265	7825	8157	8564	9042

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 15. "Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	4	3	4	4	4	4
	Samaa mieltä	40	38	45	47	46	46
	Eri mieltä	42	43	40	37	39	39
	Täysin eri mieltä	15	16	11	12	11	11
	N	3505	3587	3955	4084	4241	4505
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	3	3	4	4	4	3
	Samaa mieltä	45	44	50	51	53	50
	Eri mieltä	44	45	40	40	38	41
	Täysin eri mieltä	8	8	5	6	6	7
	N	3597	3636	3838	4024	4264	4473
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	3	3	4	4	4	3
	Samaa mieltä	42	41	48	49	49	48
	Eri mieltä	43	44	40	38	39	40
	Täysin eri mieltä	12	12	8	9	8	9
	N	7102	7223	7793	8108	8505	8978

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 16. "Tiedän miten koulussani voin vaikuttaa koulun asioihin." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	7	8
	Samaa mieltä	43	43
	Eri mieltä	39	38
	Täysin eri mieltä	12	12
	N	4247	4517
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	8	8
	Samaa mieltä	46	46
	Eri mieltä	39	38
	Täysin eri mieltä	7	8
	N	4267	4484
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	7	8
	Samaa mieltä	45	44
	Eri mieltä	39	38
	Täysin eri mieltä	9	10
	N	8514	9001

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 17. Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei ole ystävää	20	18	17	18	17	15	15
	Yksi ystävä	33	30	25	24	25	22	22
	Kaksi ystävää	20	20	19	18	19	19	18
	Useita ystäviä	27	32	39	40	40	45	45
	N	3217	3545	3516	3898	4038	4189	4450
Tyttö*	Ei ole ystävää	9	7	8	7	7	7	6
	Yksi ystävä	34	28	25	25	24	22	19
	Kaksi ystävää	27	29	24	25	28	25	26
	Useita ystäviä	31	36	42	43	40	47	49
	N	3290	3703	3606	3847	4010	4251	4454
Yhteensä**	Ei ole ystävää	15	13	13	13	12	11	10
	Yksi ystävä	34	29	25	25	25	22	21
	Kaksi ystävää	23	25	22	21	23	22	22
	Useita ystäviä	29	34	41	42	40	46	47
	N	6507	7248	7122	7745	8048	8440	8904

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 18. "Luokkani oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	17	16	15	17	19	18	17
	Samaa mieltä	55	57	58	59	60	62	61
	Eri mieltä	23	23	21	18	17	16	17
	Täysin eri mieltä	6	5	7	6	4	4	4
	N	3253	3540	3606	3967	4094	4252	4508
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	11	11	11	12	14	13	13
	Samaa mieltä	49	49	50	53	57	53	56
	Eri mieltä	31	32	31	29	24	27	26
	Täysin eri mieltä	9	8	8	6	5	6	6
	N	3274	3633	3667	3863	4038	4269	4488
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	14	13	13	14	17	15	15
	Samaa mieltä	52	53	54	56	58	58	59
	Eri mieltä	27	27	26	24	21	22	22
	Täysin eri mieltä	7	7	7	6	5	5	5
	N	6527	7173	7273	7830	8132	8521	8996

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 19. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Koulukavereiden kanssa toimeentuleminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	60	60	59	60	61	60
	Melko vähän	32	32	31	30	30	30
	Melko paljon	6	6	7	6	7	6
	Erittäin paljon	3	3	3	4	3	4
	N	3567	3606	3972	4108	4285	4544
Tyttö*	Ei lainkaan	66	65	65	64	64	64
	Melko vähän	29	29	29	29	30	29
	Melko paljon	4	4	5	4	5	5
	Erittäin paljon	2	2	2	2	2	2
	N	3657	3664	3861	4051	4293	4511
Yhteensä**	Ei lainkaan	63	62	62	62	62	62
	Melko vähän	30	30	30	30	30	30
	Melko paljon	5	5	6	5	6	6
	Erittäin paljon	2	2	2	3	2	3
	N	7224	7270	7833	8159	8578	9055

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 20. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Työskentely ryhmässä. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	48	49	47	45	46	47
	Melko vähän	44	42	43	44	44	43
	Melko paljon	7	7	8	9	8	9
	Erittäin paljon	2	2	2	2	2	2
	N	3612	3619	3975	4101	4273	4542
Tyttö*	Ei lainkaan	60	60	55	53	52	52
	Melko vähän	33	35	38	39	39	39
	Melko paljon	5	4	6	7	8	8
	Erittäin paljon	1	1	1	1	2	2
	N	3679	3672	3870	4048	4295	4515
Yhteensä**	Ei lainkaan	54	54	51	49	49	49
	Melko vähän	38	38	40	42	41	41
	Melko paljon	6	6	7	8	8	8
	Erittäin paljon	2	2	2	2	2	2
	N	7291	7291	7845	8149	8568	9057

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 21. "Luokassani on hyvä työrauha." Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Täysin samaa mieltä	7	7	6	7	7	6	6
	Samaa mieltä	44	43	44	44	45	47	40
	Eri mieltä	36	38	36	37	37	36	40
	Täysin eri mieltä	13	13	13	12	12	12	14
	N	3253	3561	3612	3961	4105	4250	4514
Tyttö*	Täysin samaa mieltä	5	6	6	5	5	4	4
	Samaa mieltä	44	40	43	43	43	42	36
	Eri mieltä	40	42	40	41	41	42	46
	Täysin eri mieltä	12	11	12	11	11	12	15
	N	3273	3614	3659	3851	4047	4284	4493
Yhteensä**	Täysin samaa mieltä	6	6	6	6	6	5	5
	Samaa mieltä	44	42	43	44	44	45	38
	Eri mieltä	38	40	38	39	39	39	43
	Täysin eri mieltä	12	12	12	11	12	12	14
	N	6526	7175	7271	7812	8152	8534	9007

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 22. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Työympäristön rauhattomuus. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	17	17	17	17	19	18
	Melko vähän	50	49	51	52	52	50
	Melko paljon	24	25	25	23	23	25
	Erittäin paljon	9	9	8	8	7	8
	N	3590	3621	3984	4091	4264	4532
Tyttö*	Ei lainkaan	15	15	14	14	13	13
	Melko vähän	53	51	52	53	51	49
	Melko paljon	25	26	27	26	28	29
	Erittäin paljon	7	8	8	7	8	9
	N	3698	3663	3882	4033	4279	4504
Yhteensä**	Ei lainkaan	16	16	15	15	16	15
	Melko vähän	52	50	51	52	51	49
	Melko paljon	25	26	26	25	26	27
	Erittäin paljon	8	9	8	8	8	9
	N	7288	7284	7866	8124	8543	9036

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 23. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Kiireisyys. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	15	15	15	15	17	16
	Melko vähän	43	42	44	43	46	44
	Melko paljon	31	31	30	31	28	30
	Erittäin paljon	11	12	11	11	9	11
	N	3585	3616	3987	4086	4254	4519
Tyttö*	Ei lainkaan	11	11	10	11	12	12
	Melko vähän	41	42	42	44	43	40
	Melko paljon	37	35	37	35	34	36
	Erittäin paljon	11	12	12	11	11	12
	N	3707	3667	3877	4031	4275	4491
Yhteensä**	Ei lainkaan	13	13	12	13	15	14
	Melko vähän	42	42	43	44	45	42
	Melko paljon	34	33	33	33	31	33
	Erittäin paljon	11	12	12	11	10	11
	N	7292	7283	7864	8117	8529	9010

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 24. Millainen koulusi ruokailutilanne yleensä on? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2004–2008.

		2004	2006	2008
Poika*	Ruokasalissa on rauhallista	45	41	38
	Pöytätoverini käyttäytyvät hyvin	68	70	67
	Aikuisia syö kanssamme ruokasalissa	87	87	86
	N	8003–8042	8314–8369	8777–8839
Tyttö*	Ruokasalissa on rauhallista	38	33	29
	Pöytätoverini käyttäytyvät hyvin	88	88	85
	Aikuisia syö kanssamme ruokasalissa	91	91	92
	N	8003–8042	8314–8369	8777–8839
Yhteensä**	Ruokasalissa on rauhallista	42	37	33
	Pöytätoverini käyttäytyvät hyvin	78	79	76
	Aikuisia syö kanssamme ruokasalissa	89	89	89
	N	8003–8042	8314–8369	8777–8839

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 25. Koulutapaturma vuoden aikana. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Ei	78	75
	Kyllä	22	25
	N	3972	4257
Tyttö*	Ei	81	78
	Kyllä	19	22
	N	4095	4319
Yhteensä**	Ei	80	76
	Kyllä	20	24
	N	8067	8576

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 26. Onko Sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut Liikuntatunnilla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Ei kertaakaan	84	81
	Kerran	13	16
	Kaksi kertaa tai useammin	3	4
	N	3945	4230
Tyttö*	Ei kertaakaan	85	83
	Kerran	13	14
	Kaksi kertaa tai useammin	2	2
	N	4076	4311
Yhteensä**	Ei kertaakaan	85	82
	Kerran	13	15
	Kaksi kertaa tai useammin	2	3
	N	8021	8541

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 27. Onko Sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut Välitunnilla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Ei kertaakaan	93	92
	Kerran	5	6
	Kaksi kertaa tai useammin	2	3
	N	3956	4234
Tyttö*	Ei kertaakaan	97	96
	Kerran	3	3
	Kaksi kertaa tai useammin	1	1
	N	4080	4302
Yhteensä**	Ei kertaakaan	95	94
	Kerran	4	5
	Kaksi kertaa tai useammin	1	2
	N	8036	8536

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 28. Onko Sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Ei kertaakaan	96	95
	Kerran	3	3
	Kaksi kertaa tai useammin	1	2
	N	3931	4206
Tyttö*	Ei kertaakaan	98	98
	Kerran	1	1
	Kaksi kertaa tai useammin	0	1
	N	4066	4292
Yhteensä**	Ei kertaakaan	97	97
	Kerran	2	2
	Kaksi kertaa tai useammin	1	1
	N	7997	8498

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 29. Onko Sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut Muulla tunnilla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Ei kertaakaan	96	95
	Kerran	3	4
	Kaksi kertaa tai useammin	1	2
	N	3939	4212
Tyttö*	Ei kertaakaan	97	97
	Kerran	2	3
	Kaksi kertaa tai useammin	0	1
	N	4076	4295
Yhteensä**	Ei kertaakaan	97	96
	Kerran	3	3
	Kaksi kertaa tai useammin	1	1
	N	8015	8507

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 30. Onko Sinulle tämän LUKUVUODEN aikana sattunut Koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Ei kertaakaan	94	94
	Kerran	4	5
	Kaksi kertaa tai useammin	1	2
	N	3924	4212
Tyttö*	Ei kertaakaan	96	95
	Kerran	3	4
	Kaksi kertaa tai useammin	1	1
	N	4073	4299
Yhteensä**	Ei kertaakaan	95	94
	Kerran	4	4
	Kaksi kertaa tai useammin	1	2
	N	7997	8511

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 31. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Tapaturmavaara. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	46	45	47	48	50	48
	Melko vähän	40	38	38	37	36	36
	Melko paljon	9	10	10	9	9	10
	Erittäin paljon	6	7	6	6	5	6
	N	3569	3608	3982	4094	4263	4528
Tyttö*	Ei lainkaan	49	48	52	51	52	48
	Melko vähän	36	37	34	36	34	37
	Melko paljon	10	11	9	9	10	11
	Erittäin paljon	5	5	4	4	4	5
	N	3678	3651	3873	4030	4279	4505
Yhteensä**	Ei lainkaan	47	46	50	50	51	48
	Melko vähän	38	37	36	36	35	36
	Melko paljon	10	10	10	9	9	11
	Erittäin paljon	5	6	5	5	5	5
	N	7247	7259	7855	8124	8542	9033

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 32. Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa? Väkivaltatilanteet. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	46	44	46	47	48	46
	Melko vähän	36	36	35	36	36	35
	Melko paljon	11	12	12	11	11	12
	Erittäin paljon	7	8	7	6	5	6
	N	3604	3603	3973	4094	4264	4531
Tyttö*	Ei lainkaan	47	47	50	49	50	47
	Melko vähän	34	33	33	33	33	34
	Melko paljon	12	12	10	11	11	12
	Erittäin paljon	7	8	7	7	6	7
	N	3706	3658	3874	4026	4271	4500
Yhteensä**	Ei lainkaan	46	46	48	48	49	46
	Melko vähän	35	35	34	35	34	35
	Melko paljon	11	12	11	11	11	12
	Erittäin paljon	7	8	7	6	6	6
	N	7310	7261	7847	8120	8535	9031

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 33. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Useita kertoja viikossa	4	5	5	5	5	4	6
	Noin kerran viikossa	5	4	4	4	5	4	5
	Harvemmin	26	26	26	26	26	27	27
	Ei lainkaan	66	65	65	65	64	65	62
	N	3288	3592	3612	3978	4106	4283	4549
Tyttö*	Useita kertoja viikossa	2	2	2	2	2	2	3
	Noin kerran viikossa	3	3	3	3	3	3	4
	Harvemmin	18	19	19	19	19	20	22
	Ei lainkaan	77	76	76	77	76	75	71
	N	3310	3680	3667	3885	4055	4296	4513
Yhteensä**	Useita kertoja viikossa	3	3	3	4	4	3	4
	Noin kerran viikossa	4	3	3	4	4	4	4
	Harvemmin	22	23	23	22	22	23	25
	Ei lainkaan	72	71	71	71	70	70	67
	N	6598	7272	7279	7863	8161	8579	9062

*Luokka-astevakioituiden prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioituiden prosenttiosuudet

Liitetaulukko 34. Jos sinua on kiusattu tai olet osallistunut muiden oppilaiden kiusaamiseen tämän LUKUKAUDEN aikana, onko tilanteeseen puututtu koulun aikuisten toimesta? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

		2008
Poika*	Ei	66
	Kyllä	34
	N	3888
Tyttö*	Ei	66
	Kyllä	34
	N	3160
Yhteensä**	Ei	66
	Kyllä	34
	N	7048

*Luokka-astevakioituiden prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioituiden prosenttiosuudet

Liitetaulukko 35. Vaikeuksia opiskelussa. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei	59	64	64	63	64	62
	Kyllä	41	36	36	37	36	38
	N	3193	3572	3945	4066	4243	4507
Tyttö*	Ei	63	68	69	68	67	65
	Kyllä	37	32	31	33	33	36
	N	3332	3636	3845	4028	4250	4492
Yhteensä**	Ei	61	66	66	65	66	63
	Kyllä	39	34	34	35	35	37
	N	6525	7208	7790	8094	8493	8999

*Luokka-astevakioituiden prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioituiden prosenttiosuudet

Liitetaulukko 36. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Kokeisiin valmistautuminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	22	22	21	21	22	22
	Melko vähän	42	43	42	42	44	42
	Melko paljon	27	25	27	27	26	27
	Erittäin paljon	9	10	10	9	9	9
	N	3563	3619	3973	4092	4270	4536
Tyttö*	Ei lainkaan	17	18	18	16	18	18
	Melko vähän	43	43	45	45	45	43
	Melko paljon	30	29	28	28	30	28
	Erittäin paljon	11	10	9	10	8	10
	N	3690	3672	3871	4040	4283	4514
Yhteensä**	Ei lainkaan	20	20	20	19	20	20
	Melko vähän	42	43	43	44	44	43
	Melko paljon	28	27	28	28	28	28
	Erittäin paljon	10	10	9	10	9	10
	N	7253	7291	7844	8132	8553	9050

*Luokka-astevakioituiden prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioituiden prosenttiosuudet

Liitetaulukko 37. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	24	26	26	25	27	27
	Melko vähän	43	42	42	44	42	41
	Melko paljon	23	23	23	22	22	22
	Erittäin paljon	11	9	10	9	8	9
	N	3550	3608	3977	4106	4281	4543
Tyttö*	Ei lainkaan	24	27	28	27	28	29
	Melko vähän	48	46	48	49	47	45
	Melko paljon	19	20	19	19	19	20
	Erittäin paljon	8	7	6	6	6	7
	N	3663	3667	3866	4049	4294	4512
Yhteensä**	Ei lainkaan	24	26	27	26	28	28
	Melko vähän	46	44	45	46	45	43
	Melko paljon	21	21	21	20	21	21
	Erittäin paljon	9	8	8	8	7	8
	N	7213	7275	7843	8155	8575	9055

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 38. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	24	26	24	22	25	24
	Melko vähän	49	49	48	48	50	48
	Melko paljon	22	21	22	24	21	23
	Erittäin paljon	6	5	5	5	5	5
	N	3535	3609	3967	4102	4283	4536
Tyttö*	Ei lainkaan	27	28	26	24	24	25
	Melko vähän	47	49	48	51	49	47
	Melko paljon	21	19	21	21	22	22
	Erittäin paljon	5	4	4	4	5	6
	N	3622	3661	3861	4047	4283	4504
Yhteensä**	Ei lainkaan	26	27	25	23	24	25
	Melko vähän	48	49	48	49	49	48
	Melko paljon	21	20	22	23	22	22
	Erittäin paljon	5	5	5	5	5	5
	N	7157	7270	7828	8149	8566	9040

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 39. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	28	28	27	25	28	28
	Melko vähän	46	46	46	49	46	45
	Melko paljon	21	21	20	20	21	22
	Erittäin paljon	5	6	6	6	5	5
	N	3523	3606	3970	4104	4277	4540
Tyttö*	Ei lainkaan	24	24	25	24	24	24
	Melko vähän	49	48	48	47	46	45
	Melko paljon	22	22	21	23	24	25
	Erittäin paljon	6	5	6	6	5	7
	N	3635	3662	3871	4048	4283	4512
Yhteensä**	Ei lainkaan	26	26	26	25	26	26
	Melko vähän	48	47	47	48	46	45
	Melko paljon	21	22	21	22	23	23
	Erittäin paljon	5	5	6	6	5	6
	N	7158	7268	7841	8152	8560	9052

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 40. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	32	35	30	29	30	30
	Melko vähän	46	46	47	47	47	45
	Melko paljon	17	15	18	18	19	20
	Erittäin paljon	5	4	5	6	5	5
	N	3537	3606	3972	4093	4264	4540
Tyttö*	Ei lainkaan	41	43	40	39	37	39
	Melko vähän	43	44	45	45	46	42
	Melko paljon	13	11	12	13	14	14
	Erittäin paljon	3	2	3	3	3	4
	N	3620	3669	3862	4040	4276	4511
Yhteensä**	Ei lainkaan	37	39	35	34	34	35
	Melko vähän	44	45	46	46	46	44
	Melko paljon	15	13	15	16	16	17
	Erittäin paljon	4	3	4	4	4	5
	N	7157	7275	7834	8133	8540	9051

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 41. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	37	36	34	33	34	35
	Melko vähän	39	41	43	43	43	41
	Melko paljon	17	16	17	17	17	19
	Erittäin paljon	7	6	6	7	5	6
	N	3538	3606	3970	4103	4277	4543
Tyttö*	Ei lainkaan	41	45	42	40	41	40
	Melko vähän	42	41	42	43	42	41
	Melko paljon	13	12	13	14	14	14
	Erittäin paljon	4	3	3	3	3	5
	N	3611	3660	3861	4047	4283	4508
Yhteensä**	Ei lainkaan	39	41	38	37	37	38
	Melko vähän	40	41	42	43	43	41
	Melko paljon	15	14	15	15	16	16
	Erittäin paljon	6	5	5	5	4	6
	N	7149	7266	7831	8150	8560	9051

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 42. Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa? Opetuksen seuraaminen oppitunneilla. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1998–2008.

		1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei lainkaan	30	31	30	30	31	30
	Melko vähän	52	52	52	52	53	51
	Melko paljon	15	14	15	15	14	17
	Erittäin paljon	3	3	3	3	3	3
	N	3598	3624	3982	4109	4286	4546
Tyttö*	Ei lainkaan	26	26	26	24	26	25
	Melko vähän	56	56	56	57	55	53
	Melko paljon	16	16	15	16	17	19
	Erittäin paljon	3	3	3	3	3	3
	N	3715	3671	3873	4051	4294	4514
Yhteensä**	Ei lainkaan	28	28	28	27	28	27
	Melko vähän	54	54	54	55	54	52
	Melko paljon	15	15	15	16	16	18
	Erittäin paljon	3	3	3	3	3	3
	N	7313	7295	7855	8160	8580	9060

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 43. Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 1996–2008.

		1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
Poika*	Jatkuvasti liian suuri	9	9	13	11	9	8	8
	Melko usein liian suuri	38	38	39	38	37	32	35
	Sopiva	48	50	45	48	49	55	52
	Melko usein liian vähäinen	4	3	3	2	4	5	5
	Jatkuvasti liian vähäinen	1	1	1	1	1	1	1
	N	3229	3696	3600	3975	4101	4271	4535
Tyttö*	Jatkuvasti liian suuri	5	6	8	7	6	5	6
	Melko usein liian suuri	45	47	48	48	43	42	42
	Sopiva	46	46	41	44	48	50	50
	Melko usein liian vähäinen	3	2	2	2	2	2	2
	Jatkuvasti liian vähäinen	1	0	0	0	1	1	0
	N	3258	3770	3661	3863	4037	4276	4498
Yhteensä**	Jatkuvasti liian suuri	7	7	11	9	7	6	7
	Melko usein liian suuri	41	42	44	43	40	37	38
	Sopiva	47	48	43	46	49	52	51
	Melko usein liian vähäinen	4	2	2	2	3	4	3
	Jatkuvasti liian vähäinen	1	1	1	1	1	1	1
	N	6487	7466	7261	7838	8138	8547	9033

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 44. Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2002–2008.

		2002	2004	2006	2008
Poika*	Ei	90	90	90	91
	Kyllä	10	10	10	9
	N	3873	3991	4139	4451
Tyttö*	Ei	92	90	90	91
	Kyllä	8	10	10	9
	N	3783	3923	4174	4377
Yhteensä**	Ei	91	90	90	91
	Kyllä	9	10	10	9
	N	7656	7914	8313	8828

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 45. Avun puutetta muissa kuin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Ei	84	84
	Kyllä	16	16
	N	3771	4061
Tyttö*	Ei	87	87
	Kyllä	13	13
	N	3678	3913
Yhteensä**	Ei	86	86
	Kyllä	14	14
	N	7449	7974

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 46. Jos sinulla on muita kuin koulukäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua Terveydenhoitajalta? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Erittäin hyvin	19	18
	Melko hyvin	51	52
	Melko huonosti	19	19
	Erittäin huonosti	12	11
	N	4008	4318
Tyttö*	Erittäin hyvin	17	16
	Melko hyvin	52	52
	Melko huonosti	21	23
	Erittäin huonosti	10	10
	N	4010	4286
Yhteensä**	Erittäin hyvin	18	17
	Melko hyvin	52	52
	Melko huonosti	20	21
	Erittäin huonosti	11	11
	N	8018	8604

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 47. Jos sinulla on muita kuin koulukäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua Lääkäriltä? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Erittäin hyvin	20	19
	Melko hyvin	50	50
	Melko huonosti	19	19
	Erittäin huonosti	11	12
	N	3957	4268
Tyttö*	Erittäin hyvin	18	16
	Melko hyvin	49	51
	Melko huonosti	22	22
	Erittäin huonosti	11	11
	N	3949	4181
Yhteensä**	Erittäin hyvin	19	18
	Melko hyvin	50	51
	Melko huonosti	20	21
	Erittäin huonosti	11	11
	N	7906	8449

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 48. Jos sinulla on muita kuin koulukäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua Koulupsykologilta? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Erittäin hyvin	13	13
	Melko hyvin	44	45
	Melko huonosti	22	22
	Erittäin huonosti	21	19
	N	3817	4119
Tyttö*	Erittäin hyvin	11	11
	Melko hyvin	46	47
	Melko huonosti	23	23
	Erittäin huonosti	20	19
	N	3744	3964
Yhteensä**	Erittäin hyvin	12	12
	Melko hyvin	45	46
	Melko huonosti	22	23
	Erittäin huonosti	21	19
	N	7561	8083

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 49. Jos sinulla on muita kuin koulukäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua Koulukuraattorilta? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Erittäin hyvin	14	14
	Melko hyvin	45	45
	Melko huonosti	21	22
	Erittäin huonosti	21	19
	N	3832	4139
Tyttö*	Erittäin hyvin	12	12
	Melko hyvin	47	46
	Melko huonosti	22	23
	Erittäin huonosti	19	19
	N	3765	4014
Yhteensä**	Erittäin hyvin	13	13
	Melko hyvin	46	46
	Melko huonosti	21	22
	Erittäin huonosti	20	19
	N	7597	8153

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 50. Jos sinulla on muita kuin koulukäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua Opettajalta? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Erittäin hyvin	15	16
	Melko hyvin	48	47
	Melko huonosti	23	25
	Erittäin huonosti	14	13
	N	3968	4298
Tyttö*	Erittäin hyvin	11	11
	Melko hyvin	47	48
	Melko huonosti	29	28
	Erittäin huonosti	14	13
	N	3963	4220
Yhteensä**	Erittäin hyvin	13	14
	Melko hyvin	47	47
	Melko huonosti	26	26
	Erittäin huonosti	14	13
	N	7931	8518

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 51. Jos sinulla on muita kuin koulukäyntiin liittyviä ongelmia, kuinka hyvin saat niihin apua Opinto-ohjaajalta? Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuonna 2008.

		2008
Poika*	Erittäin hyvin	21
	Melko hyvin	47
	Melko huonosti	19
	Erittäin huonosti	13
	N	4272
Tyttö*	Erittäin hyvin	19
	Melko hyvin	45
	Melko huonosti	23
	Erittäin huonosti	13
	N	4197
Yhteensä**	Erittäin hyvin	20
	Melko hyvin	46
	Melko huonosti	21
	Erittäin huonosti	13
	N	8469

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

Liitetaulukko 52. Melko tai erittäin vaikea päästä kouluterveydenhoitajan, -lääkärin, -kuraattorin tai -psykologin vastaanotolle. Prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista Helsingissä vuosina 2006–2008.

		2006	2008
Poika*	Kouluterveydenhoitaja	15	16
	Koululääkäri	40	42
	Koulukuraattori	26	28
	Koulupsykologi	37	37
	N	3957	4239
Tyttö*	Kouluterveydenhoitaja	17	18
	Koululääkäri	54	55
	Koulukuraattori	27	27
	Koulupsykologi	40	40
	N	4014	4304
Yhteensä**	Kouluterveydenhoitaja	16	17
	Koululääkäri	47	49
	Koulukuraattori	26	28
	Koulupsykologi	38	38
	N	7971	8543

*Luokka-astevakioidut prosenttiosuudet **Luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

www.thl.fi/kouluterveyskysely